Naš tednik Koroška

kulturno-politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

4. leto / številka 38 — V Celovcu, dne 18. septembra 1952 — Cena 1 šiling

DOBRA KNJIGA:

Naročite povest

„Jamnik"

Do 1. oktobra 7 šilingov

Svoboda in dostojanstvo

Odmevi z dunajskega katoliškega shoda dosegajo tudi našo deželo. Okroglo tisočdvesto ljudi se je iz Koroške udeležilo shoda in polovico teh so tvorili Slovenci. Siloviti so njihovi vtisi z veličastnih shodov in manifestacij, med njimi morda najsilnejši izza nedeljske sv. daritve, ko je stotisočera množica vernikov doživela pretresljivi trenutek v daritveni molitvi: O Bog, Ti si dostojanstvo človeške narave čudovito ustvaril in še čudoviteje prenovil, daj nam po skrivnosti te vode in tega vina, da bomo deležni božje narave njega, ki se je ponižal in postal deležen naše človeške narave, Jezus Kristus, Tvoj sin ... Tedaj je premnog po svojih doživetjih v preddneh občutil nižine, v katerih se nahaja sodobni človek, katerega svoboda in dostojanstvo sta postali spričo zatiranja verskega prepričanja, kulturnega nasilja, gospodarske birokracije in socialne zmaličenosti besedi brez vsebine.

Kot katoliški politični tednik moramo z dunajskega shoda zabeležiti dve misli, vredni, da jih mislimo naprej in jima z dejanjem damo življenje.

Ogromna večina Avstrijcev so katoličani in ti katoličani uživajo demokratične pravice. Kako je potem mogoče, da naša državna ustava ne ukoreninja več pravice države v božjo pravico, da predpisuje civilni zakon pred cerkvenim, da zabranjuje enakopravnost katoliškega šolstva? Kako je potem mogoče, da v upravi odločuje prej strankarska pripadnost kot občа blaginja, da se v gospodarstvu kopiči bogastvo v rokah nekaterih in se revščina širi v kmetijstvu, malem obrtništvu, v prostih poklicih? Kako je to, da je v tej videzno katoliški državi še vedno milijon ljudi brez pravega stanovanja, medtem ko se gradijo moderne palače zbornic, državnih poslopij in podjetij, zavarovalnic? Zakaj se v katoliški Avstriji nravna vzgoja mladine vedno očitneje zanemarja? Na vsa ta in še druga vprašanja za vzroki vsesplošnega propadanja je odgovoril dunajski shod jasno in enoumno: Večina katoličanov zlorablja svojo svobodo in tako sama tepta lastno dostojanstvo! V svojih srcih ne čutijo več dostojanstva božjega otroka in ker zanikujejo to svoje največje dostojanstvo, izgubljajo čut za resnično svobodo. Brezčutni in nesvobodni postajajo masa brez lastnega obraza, plen raznih skupin, strank in zvoditeljev. Dejavna izjava za Kristusov križ je pot k novi svobodi in novemu času — tako je izzvenela slavnostna nedeljska pridiga kardinala — legata. Zdi se ta misel katoliškega shoda kot pretresljiv konfiteor avstrijskega katoliškega ljudstva.

Sami prenovljeni ob Kristusovem božjem dostojanstvu moramo z vsemi silami stremeti za tem, da se družba okoli nas ne bo več poniževala v brezoblično maso, ki slepo in gluho sledi vabljivim zvoditeljskim besedam in tako drvi v neizbežno svojo propast. Družba okoli nas naj se ob naši svobodi in po našem dostojanstvu, sama svobodna in dostojanstvena, razvija in izčlenjuje v naravna občestva družine, stanu in naroda. Kot poedinec so tudi ta naravna občestva po Kristusu prerojena za novo svobodo in dostojanstvo. Namesto brezoblične in brezizrazne mase, ki sili v svojo lastno smrt, se bo iz svobodnih družin in stanov ves narod presnavljal in obnavljal v vedno novem in vedno lepšem dostojanstvu svoje duhovne in duševne kulture, svoje gospodarske in socialne blaginje.

Ta druga misel z dunajskega shoda, izhajajoča iz prve, osnovne, se nam zdi — prenešena na naša tla in ponazorjena ob naših prilikah — enako važna. Tudi pri nas je čutiti vedno več neme, tope, brezumne mase, ki živi svoj tjavendan. Redke so postale družine s pravo svobodo in polnim dostojanstvom, kot ju posreduje po Kristusu obnovljena in posvečena naravna postava. Tudi pri nas hirajo stanovi kmetijstva, malega obrtništva, delavstva, prostih poklicev in se razkrajajo v razredno maso nemaničev. Kako silno je popačen kulturni obraz naše domovine! Kulturni škandal devetih jezikov našega podeželja ob nedavnem ljudskem štetju je tudi naša lastna sramota, v kolikor se nismo zavedli dostojanstva naravne družine naroda in lastnega narodnega jezika. Ta slika našega položaja nam narekuje našo lastno izpoved: Naša krivda, tudi naša krivda! Čim več bomo nosili v sebi notranje svobode božjega otroka in čim bolj polna bo naša duša božjega dostojanstva, tem lepša bo tudi rast naših družin, stanov in skupne naše domovine.

Dunajski shod je zaključil s prošnjo za božji blagoslov na novi poti. Naj bi bila to pot v resnično prostost in pravo dostojanstvo naše širše in ožje domovine!

Anthony Eden na potovanju

Po enomesečnem dopustu in po ženitovanjskem potovanju po Pirenejskem polotoku se je vrnil britanski zunanji minister in gotovo za Churchillom najvplivnejši in najodločilnejši član vodstva vladne konservativne stranke, Anthony Eden, v London. — Tu pa je ostal samo nekaj dni, ker je kmalu odšel na važno politično potovanje po srednji in jugovzhodni Evropi. To potovanje je gotovo dogovorjeno z zunanjima ministroma Združenih držav in Francije.

Za evropsko ustavo

V Strassburgu zboruje posvetovalna skupščina Evropskega sveta. Na prvi seji, v ponedeljek, dne 15. septembra, je predlagal britanski zunanji minister načrt o skupnem delu Evropskega sveta, Montanske zveze in Zapadno-evropske obrambne zveze. Izrazil je nadalje željo Velike Britanije, da bi čim tesneje sodelovala pri ustvaritvi načrtov za vzpostavitev Združenih evropskih držav.

V Strassburgu se je posvetoval britanski zunanji minister z italijanskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom De Gasperijem. Govorila sta tri ure in velik del tega razgovora je bil poleg obrambnih vprašanj Sredozemlja posvečen gotovo tudi rešitvi tržaškega vprašanja.

V Jugoslavijo ...

O tem vprašanju in o razmerju med Jugoslavijo in Italijo je v zadnjem času večkrat govoril tudi jugoslovanski ministrski predsednik maršal Tito. V svojem govoru v Splitu ob priliki proslave jugoslovanske mornarice je ostro zavrnil italijansko napadalnost napram Jugoslaviji. Pozneje, na proslavah v Novem mestu in v Dolenjskih Toplicah, je govoril Tito bolj umerjeno in je predlagal gospodarsko in obrambno sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo. O tržaškem vprašanju pa je maršal Tito dejal, da bi bilo najbolje to vprašanje črtati z dnevnega reda, ker ni mogoče priti do zadovoljive rešitve. Zato naj ostane v Trstu vse tako, kakor je danes.

Proti temu predlogu pa je nastopil italijanski ministrski predsednik, ki je med drugim predlagal za celotno Svobodno ozemlje plebiscit. Seveda na plebiscit Jugoslavija nikdar ne bi mogla pristati.

Tudi s francoskim zunanjim ministrom Schumanom se je britanski zunanji minister posvetoval v Strassburgu o rešitvi tržaškega vprašanja. Nato je Anthony Eden odpotoval v sredo, dne 17. septembra, v Jugoslavijo. Tam se bo razgovarjal predvsem o obrambnih vprašanjih, o sodelovanju Jugoslavije z Atlantsko zvezo, o gospodarskih vprašanjih in tudi o tržaškem vprašanju.

in v Avstrijo

V Jugoslaviji bo ostal britanski zunanji minister okrog pet dni, torej razmeroma zelo dolgo. Iz Jugoslavije pride zunanji minister Eden začetkom prihodnjega tedna na Dunaj. Tam bo ostal predvidoma dva dni, nakar pride za nekaj dni na Koroško.

Tudi v Avstriji se bo britanski zunanji minister gotovo razgovarjal o gospodarskem in političnem sodelovanju med Avstrijo in njenimi sosednimi državami, torej predvsem z Italijo in Jugoslavijo.

Na Daljnem Vzhodu

Že nekaj tednov se mudi v Moskvi kitajski zunanji minister Ču-En-Laj, z njim pa veliko število strokovnjakov kitajskega zunanjega in vojnega ministrstva ter raznih gospodarskih ustanov. Doslej ni bilo mogoče izvedeti, o čem se v Moskvi posvetujejo.

Te dni pa je bilo izdano poročilo, ki pravi, da je bila sklenjena med zastopnikom komunistične Kitajske Ču-En-Lajem in med zastopnikom Sovjetske zveze zunanjim ministrom Višinskim pogodba. V smislu te pogodbe ostanejo sovjetske edinice še nadalje v pristanišču Port Artur. Vprašanje skupne uprave pristanišča Dairen pa je odloženo do takrat, da bo sklenjena mirovna pogodba med Sovjetsko zvezo, komunistično Kitajsko in Japonsko.

Nadalje je v pogodbi omenjeno, da prevzamejo do konca leta 1952 južno-mandžursko železnico, ki jo sedaj upravlja Sovjetska zveza, oblasti komunistične Kitajske. Ta železnica veže Mandžurijo in glavno njeno mesto s Port Arturjem.

„Neznano je zapostavljanje manjšin ..."

V soboto, dne 13. septembra, so obiskali jugoslovanski časnikarji na Dunaju zveznega kanclerja ing. Figla in podkanclerja dr. Schärfa.

Pri tem obisku je dal zvezni kancler med drugim tudi tole izjavo:

„Manjšine so pri nas že zaščitene s Saint Germainsko pogodbo. To pa je vsebovano tudi v predlagani državni pogodbi. Neznano nam je zapostavljanje nacionalnih manjšin. To dokazujeta tudi imeni članov koroške vlade Ferlič in Sagajšek. Vprašanje šol bo rešeno, pogajanja s slovensko manjšino pa so napovedana. Za nas so pripadniki nacionalnih manjšin državljani z istimi pravicami in dolžnostmi kot ostali. V njihovih krajih imamo napise v obeh jezikih, na sodišču in v uradnih izjavah pa je dovoljena uporaba njihovega jezika."

O tej izjavi bomo več pisali v prihodnji številki „Našega tednika".

Novi minister za pravosodje

Na 2. strani poročamo, da je odstopil dosedanji minister za pravosodje, dr. Oton Tschadek. — Zvezni kancler ing. Figl je sporočil ta odstop zveznemu predsedniku in je predlagal v smislu sklepa vlade, da imenuje za novega ministra za pravosodje predsednika višjega deželnega sodišča na Dunaju, dr. Josef Gerö-ja. Ta je v sredo prevzel vodstvo ministrstva za pravosodje.

KRATKE VESTI

Avstrijski državni zbor bo sklican na jesensko zasedanje okrog 15. oktobra. Najpreje bodo razpravljali o avstrijskem vprašanju pred Glavno skupščino Združenih narodov.

Preko novega **mostu čez Muro pri Radgoni** še ni dovoljen niti osebni niti tovorni promet, dokler za ta promet ni vse potrebno pripravljeno, kar bo v doglednem času.

S 14. septembrom so spet **zvišane cene bencinu, bencolu in plinskemu olju.** Cena bencinu na črpalkah je 4.11 šil. za liter bencina.

V Innsbrucku se je pričelo dne 12. septembra zborovanje **mednarodne županske zveze.** Na zborovanju je bilo okrog 150 županov iz Avstrije, Nemčije, Francije in Švice.

Dne 11. septembra je pripeljal **na Dunaj Evropski vlak,** ki ga je pozdravil kancler Figl, pri slovesnosti pa je bil navzoč tudi novi ameriški poslanik na Dunaju Llevellyn E. Thompson. Doslej je obiskalo Evropski vlak v Avstriji okrog 340.000 oseb.

Vrhovni poveljnik kopenskih sil Združenih narodov na Koreji, general van Fleet, je izjavil, da bi bile **komunistične kopenske sile na Koreji** v slučaju poizkusa nove komunistične ofenzive popolnoma uničene.

Dne 17. septembra se je pričela v Londonu **mednarodna konferenca o bombažu,** ki bo trajala teden dni. Razpravljajo o tem, kako povečati potrošnjo bombažnega blaga na svetu.

Dne 13. oktobra bosta **obiskala Veliko Britanijo turški ministrski predsednik** M. Adnan Menderes in pa turški zunanji minister in bosta ostala v Angliji teden dni. Govorili bodo o načrtih za obrambo Sredozemlja in Bližnjega Vzhoda.

V Evropi se mudi **predsednik odbora ameriških glavnih stanov** general Omar M. Bradley. General se bo posvetoval z vrhovnim poveljnikom zavezniških sil v Evropi, generalom Ridgwayem in drugimi vojaškimi osebnostmi.

Za **novega guvernerja Avstralije** je na predlog avstralskih ministrov odobrila kraljica Elizabeta II. načelnika britanskega glavnega stana maršala sira Williama Slim-a.

Dne 22. septembra se sestanejo v Pearl Harborju v Tihem oceanu **predstavniki držav Tihomorske zveze** (Avstralija, Nova Zelandija in Združene države). Posvetovali se bodo o načrtu skupne obrambe imenovanih držav.

V mehiškem glavnem mestu v Mexiko-City je bilo v soboto zaključeno letno zborovanje **Svetovne banke** in svetovnega denarnega sklada. Na zborovanju so ugotovili, da je glavni vzrok pomanjkanja dolarjev v večini evropskih dežel premal izvoz blaga v Združene države.

Po poročilih iz Washingtona bo dobila **Jugoslavija posojilo v znesku** 99 milijonov dolarjev. Od tega bodo dale Združene države 78, Vel. Britanija 12.6 in Francija 8.4 milijonov.

Po poizkusnem glasovanju Gallupovega zavoda se je v državi New York izreklo za republikanskega kandidata Eisenhowerja 50% vprašanih oseb in za demokratskega kandidata Stevensona 43% vprašanih oseb. — Pri zadnjih volitvah je bila napoved izida volitev tega zavoda napačna.

Abesinski cesar Hajle Selasie je imenoval svojega zeta za upravitelja **Eritreje, nove pokrajine,** ki jo je dobila Abesinija po sklepu mirovne pogodbe od Italije.

Bivši **egiptovski kralj Faruk,** je kupil v bližini Rima lepo vilo in se namerava tam stalno naseliti.

Na **južnem Tirolskem** je divjala pretekli teden velika **nevihta.** V Dolomitih je padlo pol metra **novega snega.**

V kraju Vilviestro pri Burgosu v Španiji je bilo vsled **toka visoke napetosti** ubitih 6 in težko ranjenih 30 oseb.

Politični teden

Po svetu . . .

Zadnje čase je bilo po evropskem časoposju mnogo prerokovanj, češ da namerava Sovjetska zveza svoje politične in gospodarske sile osredotočiti na Azijo in se v Evropi omejiti na svoj sedanji položaj. Dokazov za to naj bi bilo mnogo. Trenutna preusmeritev naj bi bila posledica obiska kitajskega zunanjega ministra Ču-En-Laj-a v Moskvi. Ta se že dolge tedne posvetuje s sovjetskimi komunističnimi voditelji, kako vistosmeriti ruske in kitajske politične, gospodarske in vojaške interese in za bližnjo bodočnost sestaviti skupen akcijski program. Tudi bi vsaka ofenziva komunističnih držav proti Zapadni Evropi bila preveč tvegana zadeva, ker menda satelitne države politično in gospodarsko še niso dovolj „prebavljene".

Začetek nove politike naj bi bil storjen že pred tedni z imenovanjem Gromika za poslanika v Londonu. Njegova naloga naj bi bila vplivati na angleško vlado, da bi vodila „svojo" in ne ameriške politike. Stalinov pogovor s francoskim poslanikom spada prav tako med „dokaze" za gornjo trditev. Generalisim je govoril o starem prijateljstvu in zavezništvu s Francijo in svetoval, naj ne slede Francozi preveč Amerikancem ter naj se ne vežejo v „otročjo" zadevo evropskih vojaških pogodb. Poslanik, katerega je Stalinovo vabilo na pogovor nemalo presenetilo, seveda ni mogel drugega kot izjaviti uradno stališče svoje vlade.

Nadaljni dokazi naj bi bili pomirljivi članki moskovske „Pravde", ki se je med drugim razpisala o svoječasni Stalinovi izjavi, da moreta komunistični in kapitalistični svet mirno živeti drug ob drugem. Še več manj pomembnih stvari govori za verjetnost, da se namerava sovjetska vlada zadovoljiti s tem, kar že ima v Evropi. Tako je vzhodnonemški predsednik izjavil, da bo njegova vlada tudi po sprejetju „generalne pogodbe" s strani bonnske vlade še nadalje vztrajala na naporih za zedinjenje Nemčije. To je precejšnje nasprotje s še nedavnimi grožnjami bonnski vladi, če bo ta sklenila mirovno pogodbo z zapadnimi silami in v prav tako velikem nasprotju z utrjenim mrtvim pasom, ki so ga zgradili skozi bodočo „zedinjeno" Nemčijo.

Zapadna Evropa se medtem počasi, toda z vidnimi uspehi organizira

V koliko so ugibanja o zmanjšanju nevarnosti konfliktov v Evropi (položaj na jugovzhodu pač ne govori za to) resnična, bomo videli v prihodnjih mesecih. Stavba bodoče enotne Zapadne Evrope, ki jo gradijo pod različnimi firmami (Atlantska zveza, Evropski svet, Montanska zveza), se je spet za nekaj kamnov dvignila. Medtem ko so temelji že dokaj trdno postavljeni (skupna evropska armada), pa je notranjščina še v zelo žalostnem stanju (politično). Zdaj so se končno sestali „arhitekti" šestih držav Montanske zveze s Francozom Mollet-jem in Belgijcem Spaakom na čelu in sklenili napraviti načrte za politično notranjščino evropske stavbe. V Strassburgu so to zborovanje imenovali „parlament montanske zveze". Nad 60 zastopnikov Francije, Italije, Nemčije, BElgije, NEderlanda in LUXemburga je sklenilo do 10. marca 1953 izdelati „evropsko ustavo", ki naj bo temelj Panevrope. Ta bi kasneje vključila tudi druge evropske države. Sedanjemu parlamentu v Strassburgu se bodo priključili še zastopniki iz Evropskega sveta in bo ta parlament na ta način skupna politična organizacija vseh treh firm, ki grade evropsko stavbo.

Posarsko vprašanje še vedno zapreka

Ne da se pa tajiti, da je to vprašanje zelo blizu svoji rešitvi. Od njega je odvisen uspeh Montanske zveze, od te pa uspeh celotnih prizadevanj politične, gospodarske in vojaške skupnosti zapadnoevropske zveze.

Danes je mogoče jasneje spremljati razvoj okrog vsega tega. Dve pokrajini sta s svojimi rudnimi bogastvi in ogromno industrijo temelj Montanske zveze: Porurje in Posarje. Slednje so po zadnji vojni zasedli Francozi, ga gospodarsko priključili Franciji, politično pa mu dali avtonomijo. Ker je prebivalstvo v veliki večini nemško, so ga še pred leti vse nemške stranke, danes samo še opozicionalne, kategorično zahtevale nazaj. Sporazum med Francozi in Nemci pa je za vso Evropo bistvene važnosti. Francoski zunanji minister Schuman in nemški kancler Adenauer sta njegova največja zagovornika in rezultat njunih prizadevanj bo bližnja rešitev, ki se po vsem videzu bliža v tej smeri: porursko industrijo dobe Nemci v svojo upravo, Posarje bo „poevropeno"(samostojno), njegova industrija pod francosko-ameriškim nadzorstvom, vse skupaj pa pod „vrhovno evropsko upravo". Oba, Schuman in Adenauer, sta morala že do sedaj voditi težke borbe proti domačim nacionalistom in čeprav sta tik pred ciljem, je še mnogo nesoglasij predvsem formalnega značaja (posarska ustava, bližnje volitve, dopustitev strank itd.), ki terjajo končne rešitve.

Nagibova vlada bo povedala, kaj misli o zunanje-političnih vprašanjih

Potem ko je egiptovski vojaški diktator pozaprl ali konfiniral vse strankarske politike, ki so zapleteni v korupcijske škandale ali bili miljenci bivšega kralja, je vsa oblast tudi politično v njegovih rokah.

Konfiniral je čelo voditelja Vafdistične stranke, Nahas pašo (ta stranka je največja egiptovska stranka). Nahas paša je bil pod kraljevo vlado v izgnanstvu in je ob svoji vrnitvi pozdravil generala Nagiba kot „rešitelja domovine". Stranke formalno niso razpuščene, dobile pa so rok enega meseca, da se reorganizirajo in prenovijo. O uspešnosti ali neuspešnosti teh prenovitev bo seveda odločil Nagib in od njega je odivsno, katere — če sploh katere — stranke bodo smele obstojati.

Z agrarno reformo, katero izvaja Nagib, je določeno, da sme vsak posestnik imeti največ 80 ha zemlje.

Veliko zanimanje politične javnosti zlasti na zapadu pa je vzbudil Nagibov ukaz o postavitvi petih zunanjepolitičnih komitejev. Vsak od njih ima določeno območje: odnosi Egipta do Vel. Britanije, do Izraela, vprašanje Sudana itd. Mnogo je domnevanj, kakšno zunanjo politiko bo vodila Nagibova vlada. Angleži se boje, da bi nacionalistični elementi v njej utegnili izzivati nove spore zaradi Sueškega prekopa, drugi glasovi menijo, da se je bati celo vojnih zapletljajev z Izraelom, ker je Nagib osebno velik nasprotnik Judov in je tudi vodil v zadnji vojni vojaške operacije proti Izraelu. Za to govori tudi dejstvo, da je dal Nagib pozapreti tudi tiste, ki so s svojo malomarnostjo „sabotirali" dobave vojnega materiala v tedanji vojni, radi česar so egiptovske čete doživele popoln neuspeh.

Amerikanci pa pravijo, da Nagib agrarne reforme ne more izvesti brez finančne pomoči Amerike, ker utegne država pasti v gospodarski kaos. Radi tega se bo Nagib moral nasloniti na Zapad in biti tudi proti Angležem popustljivejši.

Na vsak način bodo dogodki okoli Egipta prinesli še marsikaj zanimivega in od zadržanja te države zavisi v veliki meri tudi politično-strategični razvoj Sredozemlja in Bližnjega Vzhoda.

. . . in pri nas v Avstriji

Najvažnejši dogodek zadnjega tedna je gotovo katoliški shod na Dunaju. Vsi časopisi (z malimi izjemami) v Avstriji in tudi v inozemstvu posvečajo temu shodu veliko pozornost. O shodu pišemo posebej in opozarjamo vse bralce na dotične članke.

V zadnji številki „Našega tednika" smo pisali o stavki delavcev v stavbarstvu in pri lesni industriji. Že pred stavko, med stavko in po stavki so se pogajanja med delavci in podjetniki nadaljevala. Pogajanja so bila ugodno zaključena in so delodajalci pristali na vse materialne zahteve delavstva. Pri tem pa je na novo urejeno izplačilo 16 dni, ko delavci zaradi slabega vremena ne morejo delati. Urejeno je tudi izplačilo božičnih nagrad. Niso pa delodejalci pristali v celoti na politične zahteve delavskih zvez. Te so namreč zahtevale, da smejo delodajalci sprejeti v delo samo one delavce, ki jih dodelijo delavni uradi. Na to zahtevo so delodajalci deloma pristali. Niso pa sprejeli zahteve, da smejo biti sprejeti v delo samo oni delavci, ki so člani delavske zveze. Taki zahtevi nasprotujejo tudi določila veljavnih avstrijskih zakonov.

Avstrijska vlada je odgovorila na **obdolžitve sovjetskega visokega komisarja** v Avstriji, generala V. P. Sviridova. Ta je namreč — kakor smo tudi že poročali — obdolžil avstrijsko vlado, da v Avstriji še ni izvedena prava demokracija in da je vsa uprava reakcionarna. V odgovoru navaja po vrsti avstrijska vlada dokaze, da so trditve sovjetskega visokega komisarja neosnovane. Kot dokaz naj bi bila določila v ustavi in v ostalih zakonih, ki zagotavljajo vsemu avstrijskemu prebivalstvu vse svoboščine in vsa demokratske pravice.

Verjetno bo to res, kar trdi avstrijska vlada in so vse te demokratske pravice res na papirju vsem in vsakomur zagotovljene. V toliko tudi nima prav sovjetski visoki komisar. Že večkrat pa smo poudarjali in moramo spet danes poudariti, da je to še vse premalo. Pravica na papirju še ne zadostuje. To doživljamo vsak dan koroški Slovenci, ki imamo vse pravice na papirju v avstrijski ustavi zagotovljene že vsaj 25 let, v praksi pa še danes niso izvedene. Ako bi avstrijska zvezna vlada in pa koroška deželna vlada morali mesto papirnatih dokazov doprinesti žive dokaze, bi bilo tako dokazovanje precej težavno in tudi brezuspešno — ako bi seveda hoteli dokazati resnico. Ako bi bila državni kancler in pa koroški deželni glavar v resnici za to, kar govorita, naj čimprej svoje obljube in besede izpremenita v dejanje. Ako pride spet do pogajanj o avstrijski državni pogodbi, bi avstrijskim zastopnikom to precej olajšalo delo.

Precejšnje presenečenje je povzročil **odstop ministra za pravosodje** dr. Otona Tschadek-a. Ta je poslal namreč načelstvu socialistične stranke pismo, v katerem sporoča željo po odstopu. To utemeljuje minister s tem, da je zaradi notranje-političnih razmer v zadnjem letu pred volitvami nujno potrebno, da pride na mesto ministra za pravosodje osebnost, ki ni vezana na nobeno politično stranko. Le v tem slučaju bo ostalo tudi še za naprej avstrijsko pravosodje, izven vpliva političnih strank, kar je poizkušal doseči on — minister dr. Oton Tschadek — ves čas svojega dela kot minister za pravosodje.

Gotovo pomeni pismo min. dr. Tschadeka veliko mero politične uvidevnosti pri sedanjih avstrijskih političnih razmerah. Nadalje pa pomeni to pismo tudi, da se je volilni boj za volitve v letu 1953 že začel in da bo ta volilni boj zelo hud, da bo tudi v precejšnji meri brezobziren. (O imenovanju novega ministra glej 1. stran.)

Pomen Posarja

„Economist" piše o Posarju in pravi, da je za Nemčijo posarsko vprašanje bolj politično kot pa gospodarsko vprašanje.

„Nemci trdijo, da je Posarje nemško in da bi moralo njegovo prebivalstvo uživati pravico samoodločanja, ki naj bi ga privedlo nazaj v politično zvezo z Nemčijo, če je to njegova želja. Doslej Francozi še niso dovolili organizirati v Posarju podružnic nemških strank.

Dokler je bilo nemško gospodarstvo v razsulu in je uživalo Posarje s strani Francije priviligiran gospodarski položaj, je bila večina Posarcev — kot je že njihova navada — za ono stran, ki ji je ponujala kruh bolj debelo z maslom namazan. Sedaj je nemška gospodarska obnova pričela vplivati na Posarje in če bi bile organizirane do Nemčije prijateljsko razpoložene stranke, bi se mogle nove volitve v Posarju obrniti v njihovo korist. Nemško nacionalistično javno mnenje zahteva ali take volitve ali pa plebiscit, ki bi — tako kakor za Hitlerja leta 1935 — pripeljal Posarje domov v Nemčijo.

V te vode, ki jih burkajo viharji nacionalizma in političnih interesov, je sedaj zaplaval francoski načrt o evropeizaciji Posarja. Posarje je verjetno od vseh evropskih pokrajin najbolj primerno za tak eksperiment. V vsej svoji preteklosti so si podajale preko njega roke najrazličnejše dinastije, zavezništva so ga metala iz države v državo in v tem je videti samo en razlog več, da smo za tak eksperiment. Ko bi Posarci videli, da postaja njihovo Posarje nekaj takega kot distrikt Kolumbija, Saarbrücken pa prestolica Evrope, bi se mogli tudi oni ogreti za ta načrt. Gospodarsko je Posarje bistveni del velikega kompleksa težke industrije v Porurju, Luksemburgu in Loreni in evropeizacija tega področja bi ne pomenila le doslednosti pri izvajanju Schumanovega načrta, ampak skoro pogoj za njegov razvoj."

OBRAMBA SVOBODE

Senator Tom Connally je izjavil na letni konferenci Medparlamentarne zveze, ki je po vrstnem redu 41., naj politični voditelji svobodnih držav ustanove skupno fronto v obrambo svobode, demokracije in ustavnih postopkov, da se bodo lahko uspešno uprli gibanjem, ki hočejo odpraviti parlamentarne pravice.

Poudaril je, da je parlamentarni način vladanja oslonjen na načelo, da mora vladati ljudstvo. Svobodne države se morajo upreti poizkusom, ki streme po razširitvi avtokratskega načina vladanja.

Senator Connally je v zvezi s tem dejal: „Moč in vpliv Medparlamentarne zveze bosta sčasoma tako narastla, da bodo njenemu glasu prisluhnili parlamenti in ljudje iz vseh krajev sveta."

Ženevske konference Medparlamentarne zveze se je udeležilo 300 predstavnikov iz 33 držav.

DAN ZDRUŽENIH NARODOV

Dan Združenih narodov, ki je 24. oktobra, je prvi mednarodni praznik, posvečen svetovnemu miru.

Za letošnjo sedmo obletnico rojstva Združenih narodov so že v teku priprave v raznih mestih, kot v Parizu, Rimu, Haagu, Londonu, Berlinu, Beogradu, Dunaju, Oslu, Atenah, Rio de Janeiru, Mexico City-u, Ottawi, Vancouverju, Tel Avivu, New Delhiju, Karachiju, Manili, Tokiu, Pusanu, Washingtonu, New Yorku. New Orleansu in Los Angelesu.

V Združenih državah je predsednik Truman priporočil vsem Američanom, naj se na dan Združenih narodov spomnijo vseh svojih prijateljev, sorodnikov in somišljenikov, ki bivajo v drugih državah članicah ZN, in naj jim ponovno potrdijo svoje zaupanje v Združene narode, prijateljska čustva, ki jih gojijo do drugih narodov in vero, da se bo bratstvo med ljudmi končno uveljavilo po vsem svetu. Poudaril je, da so Združeni narodi še vedno edina mednarodna ustanova, ki daje človeštvu upanje, da bo na svetu končno zavladal mir.

PRORAČUN ZDRUŽENIH NARODOV

Posvetovalni odbor ZN za upravna in proračunska vprašanja predlaga zmanjšanje proračuna za 990.000 dolarjev na 46,774.300 dolarjev. Po tem predlogu bi bil proračun za prihodnje leto za 1,322.480 dolarjev manjši od letošnjega proračuna, ki znaša 48,086.780 dolarjev.

Predlaganemu proračunu pa moramo prišteti še proračune osmih posebnih organizacij ZN. Celotni proračun bi tedaj znašal 82,487.867 dolarjev, to je približno 160.000 dolarjev več kot znaša sedanji proračun.

Odbor OZN, ki določa letne prispevke članic te svetovne organizacije, je sedaj predlagal, da se za prihodnje leto spremeni višina prispevkov nekaterih članic. Največja sprememba je znižanje prispevka Združenih držav za prihodnje leto od 45.12% celokupnih letnih izdatkov OZN. Največje povišanje pa predlaga odbor za letni prispevek Sovjetske zveze, in sicer od sedanjih 9.85% na 12.27%.

Odbor, ki ga sestavlja 10 finančnih strokovnjakov, je odmeril prispevke, ki jih priporoča za prihodnje leto, po plačilni zmožnosti, to je po državnih dohodkih posameznih članic.

Sovjetski član odbora je izjavil, da se ne strinja s predložnimi priporočili in je glasoval proti znižanju letnih prispevkov Združenih držav.

Tudi v korist Avstralije, Kanade, Danske, Nizozemske, Novozelandije, Švedske, Turčije, Južnoafriške zveze in 15 drugih držav poleg Z. D. A. priporoča odbor znižanje letnega prispevka, medtem ko predlaga povečanje letnega prispevka Belgije, Grčije, Poljske, Belorusije, Ukrajine, Rusije, Kube, Mehike, Filipinov, Venezuele in Jugoslavije.

OD CERKVE IN DOMA

Komunistične oblasti na Poljskem smatrajo, da sta dve glavni oviri za sovjetizacijo mladine: starši in Cerkev. Vlada stori vse, kar le more, da odstrani te „reakcionarne" vplive, poroča „Biuletyn Krajowy", ki izhaja v poljskem jeziku v Londonu.

Sredstvo, katerega se oblasti poslužujejo, je Društvo prijateljev otrok, ki vodi brezbožne šole in skuša zaposliti otroke v prostem času izven doma in cerkve. Društvo je tudi odgovorno za organiziranje „nedeljskih domačih sestankov". Vršijo se med deveto uro dopoldne in poldnevom. Otrokom, ki so jih tako odvrnili od cerkve, nudijo komunistično propagando v obliki iger, filmov in ilustracij.

Katoliški shod na Dunaju

Od 11. do 14. septembra 1952

Pod geslom: „Svoboda in dostojanstvo človeka" je izdelal pripravljalni odbor za katoliški shod na Dunaju v letošnji spomladi smernice in navodila za katoliški shod na Dunaju. Gotovo ne bi bilo ravno za današnji čas nobeno geslo tako primerno, kakor je bilo ravno geslo „Za svobodo in dostojanstvo človeka", danes ko se pod raznimi drugimi gesli tepta svoboda posameznika in celih skupin ter narodov, danes, ko je tudi dostojanstvo človeka poteptano in ponižano večkrat v nič.

Katoliški shod se je pričel s prihodom kardinala legata, papeževega odposlanca, na Dunaj. Na dan 11. septembra proti večeru so se v ta znak oglasili zvonovi iz vseh avstrijskih farnih cerkev. Že dopoldne pa je bil slovesen začetek katoliškega shoda na Dunaju v veliki dvorani glasbenega društva. Te slovesnosti sta se poleg kardinala legata udeležila še zvezni predsednik dr. T. Körner in zvezni kancler ing. Figl.

V petek, dne 12. sept., je bila dopoldne spominska svečanost na griču Kahlenbergu, kjer je dne 12. septembra 1863 bila darovana sv. maša pred zmagovitim napadom poljskih čet na turške čete, ki so takrat oblegale Dunaj. Zvečer je bila v dunajskem stadionu sv. maša ob udeležbi blizu 100.000 vernikov z vseh delov Avstrije.

V soboto dopoldne kakor tudi že prejšnja dva dneva so bila zborovanja in predavanja za posamezne skupine in stanove. Popoldne v soboto je bilo zborovanje katoliške mladine na rotovškem trgu. Tam se je zbralo na deset in deset tisoče mladine, ki je slovesno izpovedala svojo trdno vero in neomajno zvestobo katoliški Cerkvi in njenemu poglavarju. To zborovanje mladine je zaključila zvečer slovesna bakljada 60.000 baklonoscev, ki so korakali v skupinah, porazvrščeni po posameznih zveznih deželah.

Višek slovesnosti katoliškega shoda pa je bil dosežen v nedeljo dopoldne, ko je nad 150.000 udeležencev katoliškega shoda bilo pri slovesni sv. maši kardinala legata na dunajskem Heldenplatz-u. Sv. maše se je udeležil tudi zvezni predsednik dr. T. Körner, zvezni kancler z ministri, poslaniki tujih držav na Dunaju in večina deželnih glavarjev.

Zaključek slovesnosti katoliškega shoda je bil v nedeljo popoldne, ko so bile pred 100.000 avstrijskih katoličanov iz vseh delov države prebrane in slovesno sprejete resolucije, sklepi katoliškega shoda. Končno je bil še prenos poslanice sv. očeta, papeža Pija XII., avstrijskim katoličanom.

S trdno voljo, da bodo prestavili udeleženci kat. shoda sklepe tega shoda in pa besede poslanice sv. očeta v zasebno in v vse javno življenje, so se udeleženci katoliškega shoda razšli na svoje domove v vse zvezne dežele. S tem sklepom so se vrnili tudi koroški Slovenci, ki so se v izredno velikem številu katoliškega shoda na Dunaju udeležili.

Poslanica sv. očeta, papeža Pija XII.

Katoliški shod na Dunaju naj bo znak za poživitev in obnovo verskega življenja med narodom. Katoliške navade, katoliška vera in kultura naj ne bo samo zunanjost, naj bo izraz naše notranjosti.

Vsi, zlasti pa mladina, naj zato z dejanji in s pravim prepričanjem pokaže svojo katoliško verovanje in prepričanje. Zato pa je važna prava katoliška vzgoja ne samo v družinah, ampak tudi v šolah.

Zakon naj bo svet! Samo Cerkev, ne svetna oblast, more posvetiti in potrditi pravi zakon. Sveto naj bo vsem tudi življenje v zakonu, ki zagotavlja obstoj družine, s tem pa tudi bodočnost naroda.

Konec mora biti razrednemu boju, treba pa je doseči in urediti pravo razmerje med delodajalci in delojemalci. Cerkev pa ima enake dolžnosti do vseh stanov in vseh slojev naroda.

Posameznik in družine morajo biti zaščitene pred vsesplošnim socializiranjem, ki izbriše posameznika in družine. Izvedba takega socializiranja bi pomenila strahotno izenačenje, ki temelji na uničenju svobode in dostojanstva človeka in končno pomeni pogubo duš.

Zato zahteva katoliška Cerkev pravico zasebne lastnine. Zato tudi pravica delavca do proizvodov dela ne izvira iz sopravice do zasebne lastnine in do obratnega kapitala. Pravica posameznika in družine do zasebne lastnine je pravica osebnega dostojanstva, ki pa je ozko povezana s socialnimi dolžnostmi. Ni torej zasebna lastnina samo socialna pravica, ampak nalaga tudi socialne dolžnosti.

Sklepi katoliškega shoda

1. Katoličani, ki zagovarjajo svobodo in dostojanstvo človeka, so proti vsaki totalitarni ureditvi države in proti vsakemu agentu take ureditve.

2. Država ne sme in ne more biti lastnina strank, ampak last vseh državljanov brez vsake protekcije in brez ozira na članstvo pri kakršni koli stranki.

3. Zahtevamo pravno zajamčeno svobodo Cerkve, pravico staršev v šoli in priznanje cerkvene poroke.

4. Zahtevamo pravično razdelitev bremen in skromnost v življenju. Obsojamo pretirane dobičke in pretirani luksus v življenju. Zahtevamo izdatnejšo podporo družin in razširitev podpore za otroke.

5. Zahtevamo pravične plače za vsakega in tako davčno politiko, ki omogoča pridobitev zasebne lastnine najširšim slojem naroda.

6. Zahtevamo udeležbo katoličanov pri javnem delu in pri političnih odločitvah.

7. Zavračamo propagando, ki govori o miru, hoče pa suženjstvo. Zahtevamo pravi mir med posamezniki in narodi. Le ta more zahtevati in zajamčiti pravi mir, kdor spoštuje svobodo in dostojanstvo človeka.

Pomen katoliških shodov

Ko beremo te dni poročila o lepo uspelem katoliškem shodu na Dunaju, katerega so se v izredno velikem številu udeležili tudi koroški Slovenci, se moramo spomniti slovenskih katoliških shodov, predvsem pa prvega slovenskega katoliškega shoda, ki je bil pred 60 leti v Ljubljani. Kakor vsi slovenski katoliški shodi tako je bil zlasti prvi slovenski katoliški shod, ki se je zaključil dne 31. avgusta leta 1892, uvod v novo življenje katoliških Slovencev.

Katoliški shodi so zamišljeni kot redne prireditve katoliškega ljudstva. Ako se že ne vršijo vsako leto, pa naj bi se vršili vsaj v razdobju nekaj let. Prav gotovo pa naj bi se vršili katol. shodi **takrat, kadar to zahtevajo važne in izredne zadeve.** Katoliški shod naj namreč ljudstvu pojasni in razbistri vsa važnejša vprašanja v luči katoliške vere. Na tem temelju naj tudi nato katoliški shod dá vrhovne smerice in načrte na celotnem katoliškem področju.

V današnjem času živimo hitreje kot pa so živeli v prejšnjih stoletjih in desetletjih. Položaj se danes hitreje menja. Zato pa je tudi danes toliko bolj potreben katoliški shod, ki naj bi dal smernice za delo katoličanov v današnjem času

V zvezi s tem je zanimiv načelen članek, ki ga je objavil v zadnji številki „Katoliški glas", glasilo katoliških Slovencev na Primorskem. Iz tega članka posnemamo misli, ki so gotovo veljavne tudi za nas, koroške Slovence, ki živimo v podobnih rezmerah.

Pred 60 leti — liberalizem

„Pol stoletja in več smo Slovenci živeli po smernicah, ki jih je v glavnem začrtal prvi slovenski katoliški shod pred 60 leti. — Preteklo stoletje je bilo stoletje liberalizma. Ta je zajel vse življenje in tako so tudi Slovenci po letu 1860 začeli prihajati vedno bolj pod vpliv evropskega kulturnega liberalizma. Na to pot je takrat zašlo tudi mlado slovensko slovstvo, iz slovstva pa se je razširilo na politično, na kulturno in celo na versko in cerkveno življenje. Zaradi neke namišljene „narodne enotnosti in edinosti" pa so se takratni odločilni med Slovenci bali začeti s kako ločitvijo med liberalno mislečimi in katoliško mislečimi ljudmi. Hoteli so, naj bi bili vsi Slovenci eno, enotni, edini, to se pravi: bili naj bi liberalno misleči Slovenci. Škoda, ki jo je pri tem trpela verska zavest in versko življenje, je bila nepopravljiva. Saj so bili zato tudi po imenu in na zunaj sicer katoliško zavedni politiki, kulturniki, gospodarsvetniki in celo duhovniki prisiljeni delati kompromise, ki bi jih njihova vest nikakor ne mogla in ne smela odobriti.

Tedaj je med Slovenci vstal mož, kot kamen klen in neupogljiv, bistro misleč in filizofsko široko naobražen, katoliško in cerkveno zaveden, kot nihče tedaj med Slovenci, vstal je dr. Anton Mahnič ter začel z delom za katoliški preporod slovenskega naroda. Mahnič je spoznal, koliko nevarnositi je za slovenski narod tako breznačelno druženje katoličanov z liberalci. Drugod po Evropi so takrat nastajala gibanja katoličanov, ki so zahtevali radikalno priznavanje in uveljavljanje katoliških načel tudi v javnosti, tudi v politiki, v kulturi in v gospodarstvu. Ob vzgledu teh narodov po Evropi je tudi Mahnič začel z delom za podobno preosnovo med Slovenci.

V teh razmerah se je sestal v Ljubljani leta 1892 prvi slovenski katoliški shod. Zasluga tega prvega slov. katoliškega shoda je, da je potrdil to, kar je Mahnič že izpeljal, ločitev duhov na liberalce in katoličane. Zahteval je enotno politično in kulturno nastopanje slovenskih katoličanov. Dal je mogočnega zagona verski misli in verskim organizacijam. Postavil je temelj, na katerih so gradili vsi poznejši slovenski katoliški shodi (bilo jih je skupno pet, zadnji — peti — je bil leta 1923)."

Danes — komunizem

Na te sklepe prvega slovenskega katoliškega shoda se moramo spomniti danes ob priliki katoliškega shoda na Dunaju, ki je tudi katoliški shod katoliških koroških Slovencev. V zvezi s sklepi prvega slov. katoliškega shoda je prenehala nenaravna zveza med katoliškimi in liberalnimi Slovenci, ker je zaradi te zveze trpelo vse narodno telo. Zgodovina je pokazala, da je bilo to edino pravilno. Iz tega sklepa je vzklilo in zrastlo mogočno drevo vsenarodnega katoliškega gibanja, rastle so katoliške prosvetne in gospodarske organizacije. Tudi narodna misel je imela od tega največjo korist.

„Katoliški glas" nato nadaljuje:

„In danes? Ali nismo danes zamejski Slovenci — torej tudi Slovenci na Koroškem — v še bolj kočljivem položaju? Danes ne gre za sodelovanje z liberalizmom, temveč za sodelovanje s komunizmom, ki si nadene vča-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Karel Mauser:

Jamnik

(24. nadaljevanje)

Zdaj se je napelo v Rakarjevi bajti, Lojz sam priznava. Počemu torej Peter čaka? Saj je do njene bajte njemu prav tako daleč kakor Lojzu. Ali pa mu je morda le dlje? Morda mu je pot do Lucije že bližja.

Barbara čuti, da je Lucija zbudila v njej nekaj, česar prej ni poznala. Vse doslej ni pomislila, da ima Peter navsezadnje lahko več poti. Ne družijo se vse poti ravno pri Kočarju.

Zdaj mora Barbara odpreti oči. Lahko se zgodi, da bo Lojza odgnala; Peter bo sam odšel.

Potlej bo vse umrlo. Leta bodo zdrvela kakor plaz in ostala bo v tej bajti kakor mati nekoč. Življenje se nikoli ne ustavlja; ponavlja pa se sploh ne. Kar si zamudil, si zamudil. Samo še roke lahko skleneš nad izgubljenim.

Mora sesti. Čuti, kako srce utriplje in kako se oči megle. Razkol v srcu se zarašča in zdaj celo srce hrepeni samo še za enim, za Petrom, ki mirno čepi tam v bajti in se ne gane. Še z očesom komaj ošine njeno bajto.

Z glavo udari Barbara ob zid. Vekati mora. Saj morda je Peter nikoli ne bo vprašal za besedo. Prišel bo v tarbeh, delal, govoril in spet odšel.

Vse se podira, vse megli. Kako prav so imele ženske. Zavoljo nje sta se pričela žreti, ona pa je čakala, nagnila se ni k nobenemu.

Zdaj je morda že vse prepozno.

Z zobmi se je zagrizla v odejo in na pol slone na pol leže zaspala.

V solze na licih se je ujela mesečina.

*

Ljudje so pri obilnem delu porinili Rakarjevo zadevo nekoliko na stran. Kdo se bo zdaj ukvarjal s tako ljubeznijo, ko pa zemlja grabi po ljudeh z obema rokama! Košnja se je začela. In košnja na Jamniku ni taka kakor v dolini. Tam švista kosa po ravnem, da je veselje. Na Jamniku pa ni nič ravnega. Dober kosec moraš biti, da kaj nakosiš in da ne ostajajo za teboj celi pušlji trave.

Rakarjeva sta oba v tarbehu. Lojz je pri Prosenarju, čeprav bi Prosenar raje najel Petra. Pa je Peter obljubil Grmaču. Koscev pa ni bilo na izbiro. In je Peter tudi Barbari obljubil, da ji bo podrl tisto zaplato travnika pod Jelovco.

Saj je tudi Lojz nerad obljubil Prosenarju. Ne zavoljo Prosenarja. Saj je dobro plačeval. Zavoljo Reze ga je pa grizlo. Med grabljicami bo. Kakšna beseda bo gotovo padla. Molčati ne bo mogel. In se kaj lahko zgodi, da bo prišlo do kakšnega prepira.

Tako se je na Jamniku pričela košnja. Trave tja do Kolovega brda so pričele legati. Prijeten vonj je napolnil Jamnik. Zvenele rože so tako dišale, da so bili fantje in grabljice kar matasti.

Prosenar je imel največ koscev. Ko so se zagnali v travo tam za cerkvijo sv. Primoža, se je koj poznalo. Rakarjev je kosil red za gospodarjem. Je bil Lojz boljši kosec kakor drugi za njim, čeprav Petra ni dosegel.

Lojz je mirno kosil. Ni se menil za pogovore drugih, le takrat, ko je Prosenar kaj rekel, je dodal kakšno besedo. Mu je le bilo nerodno. Vseskozi ne more molčati. Saj še tako ve, da vsi čakajo, kako se bosta z Rezo pogledala, ko bo prišla razmetavat. Skrbelo ga je.

Okrog desete so prišle: Reza, Kačnikova Ančka in — Barbara. Da bo Barbara prišla, Lojzu še na um ni hodilo. Držalo ga je, da bi že zjutraj vprašal Prosenarja, katere grabljice je najel, Pa ga je bilo sram. Za Barbaro pa še mislil ni.

Z drugimi kosci vred je pozdravil. Reza se je nasmehnila in ga ošinila z dolgim pogledom. Lojza je kar stisnilo pri srcu. Zala je bila. Shujšala je, pa se ji je podalo. Barbara ob njej je kar obledela.

Tudi Barbara se je nasmehnila, toda Lojz je čutil, da je bil nasmeh prisiljen. Se je tudi koj pognala na red, ki je bila najdalje od Lojza.

Po južino je odšla Reza. Saj ni bilo daleč do vasi, toda toliko trave je še stalo, da jo bodo kosci do ene lahko podrli. Zato je Prosenar menil, da se ne splača hoditi na južino domov. Sonce že tako žge. Se mar po južini potegnejo za cerkev in se v senci ohladijo.

Prosenar je ošinil Rakarjevega. Rekel pa ni besede.

Tako so kosci podirali kar naprej. Reze ni bilo od nikoder. Lojz se je nekajkrat na skrivaj ozrl nazaj pa je ni spazil.

Trave so bile že na preteto malo rezne. Kar upogibale so se pod koso, da je včasih še Lojz moral po dvakrat zamahniti. Vročina je pritisnila.

Ko je Prosenar podrl svoj zadnji pušelj in še popravil svoj zadnji zamah, se je oprl na koso in na glas rekel:

„Hvala Bogu. Lepo se bo sušilo."

In je res kazalo. Raztresene redi so venele. Zrak se je kar polnil s prijetnim vonjem.

Lojz je s srajčnim rokavom potegnil čez obraz in se meže zagledal v Barbaro. Z mirnimi zamahi grabelj je razmetavala travo. Nikamor se ni ozrla. Zdaj pa zdaj je rekla besedo s Kačnikovo.

Velike Barbarine oči se niso dvignile od trave.

Potlej je nenadoma krehnil Prosenar:

„Menda Reza šele kuha ali kaj. Bi kar proti domu stopili."

Lojz se je obrnil.

„Ravno gre," je dejal mirno. Od cerkve sem se je res zibal jerbas na Rezini glavi.

Stopili so za cerkev. Čeprav je bilo tudi tam vroče, je bilo vendar vsaj nekaj sence. Reza je postavila jerbas na tla in pogrnila prt.

Potem je Prosenar z zateglim glasom odmolil očenaš. Koj nato so kresnile žlice.

Sedeli so v krogu. Prosenar, Reza, Lojz, Kačnikova,

(Nadaljevanje na 4. strani)

Turki pred Dunajem

1683

Dne 12. septembra 1683, na praznik Marijinega imena, so bili Turki katastrofalno poraženi pred Dunajem. Obleganje Dunaja je trajalo od 16. julija do 12. septembra. Torej okroglo dva meseca. Ko so se Turki bližali, je 60.000 Dunajčanov zbežalo iz mesta. Bežali so proti severu in zapadu. Prebivalstvo iz okolice Dunaja pa je iskalo v mestu zavetja. Kajti Dunaj je bil tedaj trdnjava. Bil je obdan z obzidjem.

Dne 7. jul. je zapustil mesto cesar Leopold I. z družino. Odšel je v Linc in pozneje v Passau. Vojaško komando nad trdnjavo je prevzel grof Starhemberg. Imel je 28.400 mož pod seboj. Turška vojska je bila več ko petkrat številnejša in sijajno oborožena.

Dne 13. julija je dal grof Starhemberg vsa predmestja požgati, da bi tako zabranil vsako neopaženo približanje Turkov trdnjavskemu obzidju. Pri tem je zaneslo iskre v škotski samostan v mestu. Samostan je začel goreti. Blizu samostana je bilo poslopje, v katerem je bil shranjen smodnik. Bila je nevarnost, da eksplodira nakupičeni smodnik. Že so se vnemala in gorela okna poslopja, v katerm je bil smodnik. V zadnjem trenutku so ta okna zazidali. Starhemberg pa je zdaj ukazal, da se morajo v mestu, da se zmanjša nevarnost požarov, odstraniti vse strehe iz škodelj (šintelnov).

Dunajčani so se hrabro borili. Njihova sreča je bila, da so Turki napadali ravno one dele dunajske trdnjave, ki so bili najboljše zgrajeni. To je bila tzv. „Burg – in Löwelbastei." Turki so kopali podzemeljske rove. Pod mestnim obzidjem so zažigali mine. Te so potem rušile trdnjavsko obzidje; nastale so vrzeli, odprtine, in na teh mestih so potem naskakovali janičarji in skušali udreti v mesto. V bojih na nož so bili Turki vrženi nazaj. Da so Turki napadali ravno tukaj, kjer je bila dunajska trdnjava najmočnejša, je bil vzrok ta, ker so tukaj tla iz mehke ilovice. Tukaj so bila tla najpripravnejša za kopanje podzemeljskih rovov.

Neprestani turški napadi so razredčili vrste Starhembergovih vojakov. Vsled pomanjkanja živil in vode je nastala v mestu bolezen, rdeča griža. Kara Mustafa, turški poveljnik, je zvedel, da se bliža mestu pomoč. Hotel je mesto zavzeti, predno pride pomoč. Dal je trdnjavo divje napadati. A kakor poročajo zgodovinarji, je napravil veliko napako. Napadal je samo na enem kraju. Če bi bil ukazal napad samo še na enem drugem kraju, bi se bila utrujena in oslabljena posadka morala razdeliti in bi napadom ne bila več kos. Dunaj bi bil izgubljen. V septembru se je skrčilo število Starhembergovih vojakov na 6.000! Reči moramo, da je Bog sam oslepil Karo Mustafo, da je dal napadati samo na enem kraju!

V mestu je umrlo vsak dan skoro 40 ljudi na griži, in mačkino meso je veljalo že za pravi luksus.

Turki pa so napravili še drugo usodno napako in ta je bila vzrok, da so bili nazadnje katastrofalno poraženi. In tudi tukaj moramo reči: Bog jih je oslepil, da niso zapazili te napake. In ta napaka je obstala v tem, da so pozabili zasesti vrhove in višine Dunajskega lesa. Če bi bili to storili, bi bili mogli vojsko, ki je prihajala Dunaju na pomoč, odločilno odbiti, še predno jim je prišla blizu.

Krščanska vojska je prekoračila višine Dunajskega lesa, da napade Turke od zahoda. Pater Marco d' Aviano je dne 12. septembra – bila je nedelja – ob 4. zjutraj na Kahlenbergu daroval sv. mašo. Ministriral je poljski kralj Sobieski. Navzoči knezi so prejeli sv. obhajilo, cela vojska je kleče prejela duhovniški blagoslov. Sobieski je imel še navdušujoč nagovor na svoje vojake in jih je opominjal, naj zaupajo na Marijino pomoč. Zdaj je bilo dano znamenje za napad. Pet strelov iz topa je naznanilo Dunajčanom, da se bliža pomoč. Krščanski vojaki so vdrli po gori navzdol in so s klici „Jezus", „Marija" napadli Turke. Ob 4. popoldne so se Turki spustili v beg. Bili so katastrofalno poraženi. Kristjani so dobili ogromen plen. Sultan je dal Kari Mustafi odsekati glavo. Kristjani pa so peli Te Deum.

Pomen katoliških shodov

(Nadaljevanje s 3. strani)

sih pri nas tudi ime socializma in se nam predstavlja pod imenom demokratske fronte Slovencev. Ti iščejo sodelovanja in zveze s katoličani sedaj v tej, potem v drugi obliki. Največkrat prinašajo na dan narodnoobrambne razloge. Nekatere v katoliških vrstah mikajo ti razlogi v upanju, da bo od take zveze imela kako korist narodna obramba.

Ne bodimo naivni! Ne bodimo otročji! Pred 60 leti je Mahnič zaklical: Stran od liberalizma! – Pa je bil liberalizem manj nevaren kakor je komunizem. Preberite še enkrat ves ta članek in vstavite vedno mesto besede liberalizem besedo komunizem in sami boste videli, da živimo danes v podobnih razmerah. – Zato moramo tudi mi danes stati trdno kot kraška skala pri odločitvi: Stran od komunizma! Z njim je treba pretrgati vse mostove in vse vezi, če hočemo, da bo vzrastla med nami zmagovita katoliška ideja. Tu ne velja nobeden izgovor, nobeno sklicevanje na kako morebitno in navidezno narodnostno, politično ali gospodarsko nujnost, ki zahteva tudi sodelovanja z izrazitimi ali prikritimi komunističnimi pristaši. Mi hočemo pristno vino katoliške načelnosti in ne limonade kakega medlega sodelovanja!"

To so v glavnem misli članka „Katoliškega glasa" in to naj bi bile tudi misli katoliških koroških Slovencev ob priliki katoliškega shoda na Dunaju.

Komunistične metode-trajna živčna vojna

(Tudi za naslednji članek velja pripomba, ki je pri članku o komunizmu v št. 36 „Našega tednika". – Op. ur.)

Kdor opazuje z odprtimi očmi in pazno zasleduje delovanje komunizma, oziroma njegovega izvršnega organa komunistične partije (KP), in to ne le v meddržavnih in mednarodnih odnosih, temveč tudi v državi, kjer je na oblasti, opazi nekaj posebnega. Vse, kar se zdi na prvi pogled „idiotizem", nesposobnost, nelogičnost, nered, je vse v resnici popolnoma načrtno, smiselno in preračunano na zadnji cilj. Glavno prizadevanje komunizma, ko pride na oblast, je, da takoj v začetku vse, ki niso z njim, ali o katerih ne more pričakovati, da bi jih mogel kdaj pridobiti zase (to velja tudi za odraslo mladino), onemogoči. – Njegovo prizadevanje gre za tem napraviti iz ljudi slepo orodje, ki samo ne razmišlja, marveč prepusti razmišljanje partiji, in ki nima drugega interesa, kot ohranitev lastnega življenja.

Oglejmo si nekatere stvari.

1. **Glava, ki misli, je partija.** Očitali so nacizmu, in komunisti še danes očitajo, da je hotel napraviti iz vseh le slepo orodje „Führerja". On je, ki misli, ostali nimajo misliti; oni morajo vse, kar on odloči, brez razmišljanja sprejeti ter izvesti.

Toda, kar je nacizem začel, je komunizem dovršil. Popolna, slepa pokorščina partiji in njenim sklepom, čeprav se zde za posedinca in skupnost kvarni. „Partija vé: bo že tako prav". Ali kot se sami izražajo: „Ti imaš ubogati, ne pa misliti. To je naloga partije." Zato pa brezpogojno odstranijo vse, ki bi mogli samostojno misliti in presojati. Zato je bila tudi prva naloga mitingov, na eni strani vcepiti poslušalcem komunistične nazore, na drugi pa pri razgovorih poizvedeti s spretno stavljenimi vprašanji, kdo zna in hoče samostojno misliti. Tak jim je nevaren. In take so brezobzirno odstranili. Zato so bile v začetku bolj svobodne volitve; tako so iztaknili one, ki so imeli ugled in vpliv med ljudstvom. Morali so izginiti.

2. **Pomanjkanje in nered, orodje vladanja.** Revolucijo delajo dvoji: lačni, ki jim je vseeno, kakšne smrti umro in pa siti, preobjedeni. Komunizem skrbi, da izgine prvi čas, ko pride na oblast, vse, kar je bilo v zalogah. Polagoma začne nato dajati, toda le tako in toliko, da ne moreš reči: „Stradam, ničesar ni dobiti." Ne da pa toliko, da bi imeli ljudje dovolj. Razen seveda, svojim zvestim. Namen pomanjkanja je prisiliti ljudi, da se za vse drugo ne zanimajo, ampak vso svojo skrb in prizadevanje obrnejo na to, kaj bodo jedli in kaj pili, kaj oblekli in kje stanovali. Ta postopek opazujemo po vseh komunističnih državah. Je premišljen načrt vseh komunističnih mogotcev. Hočejo pomankanje, da lažje vladajo.

In nered? Je le navidezen. Če dobiš v eni vasi kljuko, v drugi ključavnico, v tretji ključ, če v hotelu ni pribora, če so ulice umazane, če petletka ne uspe, če ti dajo drugo službo, kot si jo prosil, če ti ne plačajo, kolikor ti gre, to vse se zdi nered, pa ni; je v načrtu. Kaj je njega namen? Ljudi begati, jim greniti življenje, jih otopeti, da se naveličajo zasledovati početje vlastodržcev. Človek se res naveliča, ker se iz „neprestanih kolobocij" več ne spozna. Tako se vda v svojo usodo in pusti „vladi", da dela, kar hoče. Če se pa kdo najde, ki je toliko brihten, da spregleda početje KP, izgine.

3. **Rušenje družin.** V začetku, ko še ni šolanih, komunistično vzgojenih ljudi, je treba družinsko življenje razbiti. Tako se namreč poruši medsebojna povezanost, vsak je sam zase, izkoreninjen iz stanovskega življenja, otroci pa predani v vzgojo državnim zavodom. Saj ima itsi cilj tudi ustanavljanje kolhozov itd. Toda, ko pridejo iz šol izšolani komunisti (isto velja za vse vodilne komuniste Partije in vojske), velja strogo, disciplinirano družinsko življenje brez razuzdanosti. Tu propagira država družine z mnogo otroci. Zakaj to? Tako naveže ljudi na družino, ki je garant zvestobe ter si zagotovi v komunistični družini komunistično vzgojo otrok.

Je rušenje družinske vezi res napaka, oz. postavitev in priznanje zakonske zvestobe pa spoznanje zmote? Ne! Oboje je načrtno, preračunano. Komunizem za sebe ne dela napak! To moramo imeti pred očmi. Če se nam zde napake, so le za nas, ne pa za komunistične načrte.

4. **Razuzdanost, pohujševanje mladine.** Tudi to je točno v načrtih. Vse to močno širijo zlasti v začetku in med mladino, ki ni njihova. Treba ji je uničiti ideale in jo ponižati. Od nje itak ne morejo pričakovati kaj pozitivnega. Zato jo pokvarijo. Ko pa je mladina izšolana, zlasti ona, ki je od mladih nog šolana v komunističnih šolah, jo trdno drže na vajetih. Zanjo ni več razuzdanosti, pijančevanja in podobnega.

Spomnite se: letniki, ki so bili vzgojeni pred in med vojno, so morali na prostovoljna dela. Tam so jih moralno pokvarili in pitali s komunističnimi nauki. Ko pa je za-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Gorjanov, Barbara, Kačnikov Tonej in Ogrinov Matevž. Komaj je bilo toliko prostora, da je vsak zdrenjal roko do sklede.

Lojz se je kar naprej s komolcem zadeval ob Rezo. Pa ni rekla besede, le z očmi sta se nekajkrat ujela.

„Kar spešni smo bili," je rekel vesel Prosenar. „Vreme je kakor nalašč. Pa dolgo ne bo. Me trga po nogah in če ne prej, v treh dneh bo dež. Do tedaj bo pa naše seno v kraju. Hvala Bogu!"

„Dobro se je rezala," je zinil Rakarjev. Nerodno mu je bilo, da bi nobene ne zinil.

„Pa se je zdaj že na zlodjevo vihala in upirala kosi," je rekel Gorjanov. „No, da smo jo le podrli. Srajca se me pa kar drži."

„Sem prinesla mošta celo barigljo," se je zasmejala Reza. „Ko ste tako dolgo čakali na južino."

Tedaj je tudi Barbara dvignila glavo. Rekla pa ni besede, čeprav je Lojz strmel vanjo.

Ko je Reza porinila jerbas na stran, je Prosenar pričel točiti. Rezan, kiselkast mošt je bil kakor nalašč za žejo.

„Na prepleto se prileže," je Ogrinov obrisal usta. Prosenar mu je kar znova nalil.

„Za v košnjo ni boljšega kakor mošt. Kar zvrni ga. Ga je še nekaj v kleti."

Prosenar je z očmi zakrožil po raztrošeni travi, ki se je zavoljo vročine kakor prihulila v tla.

„Kar vidno se suši," ni mogel skriti veselja.

Kačnikov se je z rokami pod glavo zleknil po tleh. Mošt v vročini čudno poleni človeka. Tudi drugi so se naslonili.

Rakarjev se je potegnil na drugo stran. Je videl, da je Barbara šla sest h Kačnikovi in da z njim ne misli govoriti. Pobral je bilko in jo grizel med zobmi.

Prosenar je zaspal s klobukom čez oči.

Reza je pospravljala posodo nazaj v jerbas. Roke so se ji tresle. Videla je Lojza samega in neznansko ji je bilo težko, da je vse drugače kakor nekoč.

Zadela je jerbas na glavo. Ni se mogla odločiti. Hotela se je Lojzu ogniti, pa je srce sililo, da bi šla mimo njega. Morda jo bo vsaj pogledal.

Lojz jo je meže opazoval. Ali bo šla po drugi strani cerkve?

Potlej je Reza prišla.

„Počivaš?" je vprašala tiho.

„Počivam," je rekel in se oprl na komolce.

Hotela je naprej. Zdaj se je Lojz vzdignil. Misel na Grogorjevega se je nekam zgubila, videl je samo še Rezo s skesanimi očmi.

„Če drugi sedimo, se tudi tebi ne mudi."

„K živini moram," je rekla splašeno.

Lojz je stal poleg nje, da je ujel njeno globoko dihanje. Potlej ji je vzel jerbas z glave.

„Sedi!" je skoraj zaprosil.

Zmedeno ga je gledala. Potlej je le sedla in se z roko naslonila na jerbas.

„Saj nima pomena, da tako sediva," je rekla nenadoma in se hotela dvigniti. „Morda Barbari ni prav."

„Zakaj je tako prišlo, Reza?" se je utrgalo iz Lojza.

Nič ni rekla. Spustila je glavo in nenadoma zavekala.

Tega Lojz ni pričakoval. Čudno mehak se je potegnil do jerbasa in jo prijel za roko.

„Ne vekaj, Reza. Nič še ni prepozno."

Zdaj je dvignila glavo. Rjave oči so se ji svetile v solzah.

„Zame je prepozno, Lojz, tistega ne boš pozabil. In – saj bom odšla v dolino."

Videla je, da se je Prosenar premaknil. Skočila je kvišku, zadela jerbas in planila za cerkev.

Lojzev klic je ni več ujel.

Lojz se je zleknil nazaj. Bilko je še držal v ustih, toda grizel je ni več. Zdaj je bil z vsemi mislimi samo pri Rezi.

Z zaprtimi očmi je premišljeval V dolino misli oditi. Zakaj? Ker ji je pretežko tukaj? Ali pa ima morda doli kaj ubranega? Zadnjega ni mogel verjeti.

Stisnil je zobe, da je pregriznil bilko. Izpljunil jo je. Da je moralo tako priti! Počemu? Saj je morala videti, da z Grogorjevim ne bo nič. Samo vlekel jo je kakor druge. Saj bi Adamovčeve tudi ne vzel, ko bi bilo drugače. Na zlodjevo trpi reva pri njem. Tako strgulasta je postala, da je groza.

Misel na Grogorjevega ga je privzdignila. Srečo mu je požrl. Pa je misel spet koj zavila nazaj k Rezi. Vekala je pred njim. Še misli nanj. Zdaj nemara bolj kakor včasih.

Je res prepozno? Lojzeve misli postajajo ostre. Barbara sedi za cerkvijo. Pred vsemi je pokazala, da z njim nima nič. Še besede ni spregovorila z njim. Naj se poganja za njo?

Pa je prišla misel na Petra, da je stisnil pesti. Tako miren je, kakor da mu za Barbaro sploh nič ni. In vendar je Barbara danes dovolj pokazala, da ji je za Petra več. Peter bo torej zmagal in on se bo moral umakniti.

Umakniti! Mar se že ni?

Nazaj po Rezi je segel, čeprav se je zaklinjal, da je ne bo več pogledal. Ogrizek je, ki ga je Grogorjev pustil.

Pa se trma v Lojzu ne more nič več prav dvigniti. Rezine solzne oči jo tlačijo nazaj.

Lepo je bilo vendarle nekoč. Vasovat je hodil in Rezine oči so gorele skoz rože. Pri Barbari je vse tako mirno, vse tako dognano.

Potlej Lojz sliši Gorjanovega, ki govori z Barbaro.

„Če ima še kaj pameti, jo bo vzel. Saj sta bila včasih prijatelja. Tisto z Grogorjevim tako ni bilo nič. Deklič se je zaletel. Pa se kesa."

Potlej se je Gorjanov zasmejal in padlo je Petrovo ime.

Barbara ni nič rekla.

Lojz se je prepustil misli na Rezo. Grogorjev in Peter, oba sta utonila v vročem migljaju zraka, ki se je tresel nad sparjeno travo.

Ko se je vzdignil Prosenar, so vstali tudi drugi. Zadnji Lojz.

Doma je obesil koso v drvarnico in sedel na tnalo. Petra še ni bilo.

Čez čas šele je poiskal ključ in stopil v bajto.

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Nedeljska služba božja je ob pol deveti uri vsako nedeljo v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

Popoldanska pobožnost je ob nedeljah in praznikih ob pol 8. uri zvečer.

ZAHVALA

Ob priliki naše turneje po Goriškem ste nas Vi, dragi Goričani, prav prisrčno sprejeli, da Vam tega ne moremo pozabiti. Zato se Vam vsem, bratje in sestre, s temi skromnimi vrsticami najlepše zahvaljujemo.

Gotovo ne bi bilo tako velikega uspeha, če ne bi bilo vse tako lepo pripravljeno. Posebno se je trudil za dober uspeh preč. g. Dragotin Butkovič. Tudi gg. Viktor Prašnik, Koršič Ciril in Komac Maks, so imeli veliko dela. Seveda ne smemo pozabiti na gdč. Vetrih Ireno, ki nam je razkazala Gorico. Vsem, prav vsem, res prisrčna in stotera zahvala.

Zahvaliti se pa moramo tudi vodstvu Alojzevišča in čč. sester uršulink, kjer smo mogli skoro brezplačno prenočevati.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat prisrčna hvala za vse, posebej pa za tako lepo uspel izid naše turneje.

Uštinijev Lojzek,
za šentlenartske pevce

CELOVEC

Prejšnjo nedeljo so odkrili na Velikovškem trgu v Celovcu prenovljen spomenik padlim koroškim topničarjem, padlim v prvi in drugi svetovni vojni. Prvi spomenik je bil postavljen pred 20 leti (10. oktobra 1932), bil pa je med drugo svetovno vojno delom uničen.

Na trgu je daroval krški škof dr. J. Köstner sv. mašo. Nato pa so govorniki (škof dr. Köstner, evang. župnik Schmied, dež. glavar Ferd. Wedenig, celovški župan P. Graf in drugi) v svojih govorih poudarjali velike žrtve padlih artileristov. Nadalje so poudarjali, da naj nas ta spomenik ne spominja samo na boje in padle junake, ampak naj nam bo tudi spomin in poziv, kako moramo vsi z vsemi silami delati in stremeti za mirom.

„Zato naj bo," je dejal deželni glavar Ferd. Wedenig, „ta spomenik znak, simbol miru in pristnega tovarištva, ki je nastalo v iskrenosti in v največji sili. Naj nam ta spomenik pove, da nas tudi mrtvi spominjajo, naj bi vsi narodi složno in iskreno sodelovali v lastno dobro in v dobrobit vsega sveta."

Celovec hoče pokazati, da je glavno mesto dežele. Ker imajo glavna mesta med drugimi znamenitostmi tudi nebotičnike, tudi Celovec noče več zaostati, noče biti več velika vas, ki ima samo pritlične, eno- in dvonadstropne stavbe, višje pa že ne pride. Tako se nam obetata v prihodnjem letu kar dve novi stavbi, ki jih bomo mogli imenovati celovška nobotičnika. Preko zime bodo arhitekti in razni tehniki ter inženirji pridno izdelovali načrte in računali, spomladi pa bodo začeli z delom na stavbi sami.

VSE GOSPODARSKE
IN POLJEDELSKE STROJE
kot kosilnice, obračalnike, grablje, brane, okopalnike, kultivatorje dobite najceneje v zalogi strojev, koles in šivalnih strojev
Johan Lomšek
ZAGORJE – ST. LIPŠ, p. EBERNDORF
(Dobrla vas), Koroško. Na željo cenik zastonj.

Prvi nebotičnik bo zrastel na ruševinah na vogalu cest St. Ruprechter Str. in Florian-Gröger-Str. Nova stavba bo imela devet nadstropij in bo predvsem stanovanjska hiša. V pritličju pa bodo trgovski in poslovni prostori.

Drugi nebotičnik, ki bi imel 12 nadstropij, pa naj bi zrasel na kolodvorski cesti, tam, kjer je stal nekoč hotel „Pri zamorcu". Ta nebotičnik naj bi bil popolnoma moderno opremljen hotel, ki bi imel v 12. nadstropju kavarno, na terasi sami pa še razgledno restavracijo s kavarno.

Med vojno je bila celovška plinarna porušena. Le visoki dimnik je še pričal, kje je stala nekoč celovška plinarna. V zadnjih letih pa je nastala okrog dimnika spet nova plinarna in te dni je plinarna že pričela z obratom. Seveda še ne more takoj prve dni dobavljati plina v posamezna stanovanja. Z dobavo plina bo začela plinarna začetkom meseca oktobra. Dnevno bo proizvajala okrog 5.000 kub. metrov plina. Zanimanje za plin je veliko in se je že prijavilo nad 1000 naročnikov.

CELOVEC

Pred odhodom na katoliški shod na Dunaju so se verniki po vseh farah pripravljali za to veliko slovesnost. V četrtek in petek minulega tedna pa so romarji iz vseh naših dolin in fara odpotovali v prestolico države.

Dne 12. septembra je večina romarjev iz južnega dela dežele potovala s posebnim vlakom na Dunaj. Ob večernih urah so z vlaki in avtobusi iz vseh delov spodnje Koroške prihajali romarji v Celovec. Od Marijine cerkve na Benediktinskem trgu se je ravno ob teh urah vršila procesija z lučkami v celovško stolnico. Velika množica vernikov, mož in žena, fantov in deklet je napolnila stolnico ob večerni slovesnosti.

Slovensko cerkev starega bogoslovja pa so napolnili slovenski romarji. Le redko vidimo to cerkev tako polno kot tokrat. Slovesna sv. maša z ljudskim petjem ter uvodna pridiga sta združili romarje v večerni pobožnosti. G. pridigar je v svojem nagovoru posebno naglasil obletnico zmage nad Turki pri Dunaju in posledice za versko-kulturni razvoj vse zapadne Evrope. Tudi v današnjem času stojimo pred enako važnimi dogodki in odločitvami, bodimo tudi mi vsi enaki junaki kakor so bili branilci takratnega Dunaja, je poudaril govornik.

Večerno pobožnost so zaključile pete litanije in prepevanje Marijinih pesmi, kakor je to običajno pri slovenskih romarjih. Med romarji je bilo tudi veliko število mladine, kar je brez dvoma znak verske razgibanosti po farah.

Proti polnoči pa je poseben vlak odpeljal romarje proti severu in drugo jutro je privoščilo tako nam doma, kakor onim na Dunaju krasen sončni dan, ki naj ne bi bil samo znak veselja v naravi, marveč tudi znak vsemu notranjem razmerju do velikega gesla katoliškega shoda na Dunaju: „Svoboda in dostojanstvo človeka".

LIGA ZDRUŽENIH NARODOV

V soboto, dne 20. septembra, pride v Celovec šef obveščevalnega oddelka pri Organizaciji združenih narodov, gospod Jerzy Szapiro. Istega dne bo zvečer ob 18. uri imel v celovški sejni dvorani na celovškem magistratu predavanje pod naslovom: „Združeni narodi in Avstrija". – K temu predavanju vabimo.

VELIKOVEC

Na lepi vzvišini nad Dravo, 461 metrov nad morjem, kraljuje glavno mesto Podjune, Velikovec. Od katerekoli strani opazujemo mesto, vedno obstane naš pogled najpreje na zvoniku farne cerkve, ki je posvečena sv. Magdaleni. Zgrajena je bila cerkev že leta 1240, torej pred dobrimi 700 leti.

Zadnje poletje je doživel tudi stolp župne cerkve prijetno spremembo, bil je lepo obnovljen, kakor so bile pred njim že obnovljene nekatere sosednje hiše. Na te hiše se stolp ozira in ne bi bilo pravilno, da je vse okoli stolpa obnovljeno, sam stolp pa bi ostal v zastarelosti. Saj se je res že zvoniku dobro poznalo, da se že leta in desetletja zaletavajo viharji z dežjem in snegom v njega. Zato ga je bilo treba utrditi proti nadaljnim viharjem. Delo se je lepo posrečilo in v sončnih žarkih se danes krasno blišči pozlačeni vrh zvonika, pod njim pa je rdeče pobarvana streha.

Prejšnjo nedeljo je bila po končani obnovitvi zvonika v cerkvi lepa slovesnost. Slavnostni pridigar iz Celovca, konsistorialni svetnik dr. Kirchner, je v svojem govoru omenil, koliko žalosti in trpljenja pa tudi veselja, koliko vere in trdnega zaupanja pa tudi nevere, koliko nastajanja in življenja pa tudi smrti, koliko ljubezni in prijateljstva pa tudi sovraštva pod seboj v mestu je doživel že stari zvonik. Obnovljeni zvonik pa naj oznanja sam in še posebej njegovi zvonovi vsemu bližnjemu in daljnemu prebivalstvu lepe čase, čase miru in sprave v družinah, med sosedi in med narodi.

BLATO

V torek zvečer je bilo, dne 9. septembra, ko je nenadoma začelo goreti gospodarsko poslopje Marije Katolnik, pd. Brežnik, posestnice na Bregu. Na skednju so bile večje količine letošnjega, dobro suhega sena in zato se je ogenj širil zelo hitro in plameni so v kratkem zajeli vse gospodarsko poslopje, ki je pogorelo popolnoma, vse do temelja.

Škoda je zelo velika, saj je pogorelo okrog 20.000 kg sena in 16.000 kg slame. Požar je uničil tudi vse kmetijsko orodje in vse kmetijske stroje. Tako znaša nastala škoda okrog 170.000 šilingov.

Ni še popolnoma ugotovljeno, kako je ogenj nastal, verjetno pa vsled kratkega stika na električni napeljavi. Na kraj požara sta prihiteli požarni brambi iz Doba in iz Pliberka, ki pa nista mogli več rešiti gorečega gospodarskega poslopja. Pač pa so gasilci obvarovali, da se požar ni razširil še na sosednja poslopja. Posrečilo se je tudi rešiti živino.

PODGORJE

Vsako leto na praznik dne 8. septembra, na Malo Gospojnico, je pri nas velik romarski dan. Ta dan pridejo v obilnem številu romarji od daleč in blizu, da se zahvalijo Mariji za dobrote, ki so jih prejeli v preteklem poletju in da prosijo Marijo še nadaljne pomoči v vseh težavah tega romanja na zemlji. Tudi letos se je na ta praznik zbralo na stotine in stotine romarjev iz vsega Roža in še tudi iz drugih krajev.

Naša cerkev je sedaj, ko je obnovljena, še posebej privlačna. Saj vzbuja pozornost njena zunajnost, njen obnovljeni stolp, k molitvi pa vabi tudi notrajnost obnovljene cerkve, zlasti pa glavni oltar s podobo Matere božje.

BILČOVS

Tudi pri nas gre življenje naprej. Po vsaki nevihti sledi zopet sonce. Sicer je bilo letos tako enega kakor drugega včasih malo preveč, vendar izgleda, da se bo končno še vse nekam „zrihtalo"

Gotovo ste opazili, da smo dobili v zadnjem času novega dopisnika celovških listov, ki bi nas Bilčovsane rad nekako postavil v napačno luč. Sicer pa nas taka poročila ne razburjajo, ker smo prepričani, da pač tudi vsaka nova metla potrebuje svojega časa, da se novemu prostoru privadi. Če pa se prostoru privaditi ne more, potem pa mora metla v „kot".

ŠKOCIJAN

Dne 7. septembra se je poročil v domači cerkvi pri Št. Lovrencu g. Rudolf Vouk, naš domačin in sedaj učitelj v Lepeni pri Železni Kapli. Nevesta je gospodična Helena Mori iz Št. Lovrenca. Poroka je bila ob 5. uri pop., poročal pa je domači župnik, preč. g. Jože Koglek. Priči sta bila mlinar Feliks Kollitsch iz Št. Lovrenca in pa Helena Grascher, gostilničarka v Železni Kapli. Svatba je bila v gostilni Štefl v domači vasi.

Kakor ni manjkalo „šranganja" in so s tem domači fantje pokazali iskreno prijateljstvo do ženina in neveste, ki je niso kar tako pustili ukrasti, tako je bilo veselo tudi na gostiji. Da so tam ukradli nevesto in jo je moral ženin ponovno poiskati in tudi odkupiti, to spada k pravi naši domači svatbi. Ni manjkalo godbe in seveda tudi ne rajanja, veselo svatovanje je trajalo vse do jutra.

Novoporočencema prav iskreno čestitamo! Ženinu, priljubljenemu učitelju naše mladine in pisatelju mičnih mladinskih spisov in pesmic ter njegovi mladi ženi pa želimo prav obilo sreče in blagoslova božjega.

SV. LENART PRI SEDMIH STUDENCIH

Šolsko leto se je pričelo in tako so nas otroci spomnili, da je treba zopet napisati kaj za naš časopis. Seveda nas je dež zadnje čase kar silil, da bi kaj napisali, časa je ja bilo dovolj, toda čakali smo, da bi se zgodilo zopet kaj velikega. Toda tega velikega ni hotelo biti in tako moramo kljub temu kaj napisati, drugače bodo bralci mislili, da nas ni več med živimi.

Najprej moramo vsem sporočiti, da so naši pevci bili zopet na turneji po Goriškem. O tej turneji ne bomo danes natančneje poročali, ampak bomo kaj več napisali za prihodnjič. Saj danes bi komaj imeli za vse poročilo v „Našem tedniku" zadosti prostora.

Tudi naši gasilci pod vodstvom komandanta Woschitza Franca kar pridno vadijo. Saj ni skoro nedelje, da jih ne bi videli, kako pridno vadijo pri gasilskem domu ali pa kje v bližini.

Tudi na naši šoli so nastale spremembe. Učiteljico Kraischek so prestavili nekam v Rož, namesto nje pa je prispel od Božjega groba domačin Kanduč. Kakor zgleda, so k tej premestitvi pripomogli zopet isti ljudje, ki so že lani izposlovali premestitve na naši šoli Res zanimivo, da hočejo isti ljudje vedno toliko govoriti in odločati o naši šoli. Omeniti moramo tudi, da je v šoli pouk različnih instrumentov. K temu ne bi imeli drugače ničesar pripomniti. Toda če se spomnimo nazaj, bomo videli, da ni bilo za naše pevce prostora v šoli, danes je pa prostora dovolj za vse, ki pihajo na nemško stran.

Dež je, hvala Bogu, nehal in začeli bomo spravljati čompe, da jih bomo imeli mi in pa tudi kočiči dovolj. Tudi sirk lepo kaže, ajda pa tudi.

Tudi iz naše fare se je udeležilo nekaj mladine katoliškega shoda na Dunaju, da tako prinesejo papežev blagoslov s seboj ne samo za se, ampak tudi za vso faro.

OBIRSKO

V zadnji številki „Našega tednika" smo priobčili na 7. strani daljše poročilo o novi šoli na Obirskem.

Slovesna blagoslovitev nove šole na Obirskem bo v nedeljo, dne 21. septembra, ob 10. uri dopoldne.

O slovesnosti blagoslovitve bomo še poročali.

ZA JESEN IN ZIMO
Moški in danski plašči
damske in moške obleke priporoča
WALCHER
Lastna izdelovalnica Celovec, 10. Okt. Str. 2

RUDA

V zadnji številki „Našega tednika" smo v poročilu v dopisu z Rude pisali o zadnji nesklepčni seji občinskega odbora na Rudi. Pri tem je v dopisu napačno omenjeno, da daje občinski statut štiri možnosti, zakaj je bila seja nesklepčna. Pravilno bi moralo stati, da je le mogoče slutiti štiri možnosti, zakaj se veliko število občinskih odbornikov takrat te seje ni udeležilo. Navedli smo nato tri možnosti (plačilo računov in najetje posojila, enakopravnost in pravičnost do Slovencev tudi v dejanju, razprava o občinskem električnem podjetju).

VABILO

na igro „Divji lovec", ki jo priredijo igralci društva „Trta" v nedeljo, dne 28. 9. (na dan Rozalskega žegnanja) ob pol 3. uri popoldne v Žitari vesi.

Vabljeni so v prvi vrsti ljubitelji prosvete iz daljnih krajev. Zveza je zelo ugodna. Za kolesarje je preskrbljeno. Srčno vabljeni!

Igralska skupina iz Lovank gostuje v nedeljo, dne 28. 9. 1952, ob ½3. uri popoldne pri Šoštarju v Globasnici z igro „Fatimsko sporočilo". – Vstopnina in prostovoljni prispevki so za popravo farne cerkve v Dobrli vasi. – K obilni udeležbi vabijo igralci.

STARŠI IN DEKLETA

Jesen se bliža. Ali ste se že odločili? Ob vseh svetih se bodo zopet odprla vrata v naših gospodinjskih šolah. Starši, poskrbite svojim hčeram strokovnega znanja in pošljite jih v gospodinjske šole naših šolskih sester.

Št. Jakob in Št. Rupert se pripravljata na tečaje. Odlične učne moči bodo skrbele, da dobijo dekleta res to, česar tako nujno potrebujejo za svoj poklic kot gospodinje in matere.

„Kmečka gospodarska zveza" bo letos v večjem številu priredila kuharske tečaje po vaseh. Ti tečaji pa ne morejo biti in niso nadomestilo za gospodinjske šole, marveč so le bolj priprava za te šole.

O življenju in živeh (živih bitjih)

Človeka obdajajo živa bitja, ki z njim vred žive. To so rastline raznih vrst oblik in velikosti, pa prav tako živali vseh vrst in vsakovrstnega načina življenja. Človek ne more mimo njih, ne da bi se iz tega ali onega razloga zanje zanimal. Zlasti pa se mu stavi vprašanje: kaj je življenje. Kaj je to, kar napravlja to in ono živo, v čem je, kaj je njegova osnova, njegovo bistvo?

Zdi se mi primerno z bralci našega lista nekoliko kramljati o teh rečeh ter jih seznaniti z življenjem in živmi, ki jih obdajajo. Pomoglo jim bo razumeti svoje življenje, pa tudi spoštovati življenje ostalih živi, ki se zde manj vredne od človeka.

1. Kaj je življenje?

Na prvi pogled zelo enostavno vprašanje. Na prvi pogled! V resnici ni, kajti mnogo so že pisali o tem, ne da bi dali do danes primeren odgovor na to tako „enostavno" vprašanje.

Greš po travniku; okrog tebe polno zelenja, bujne trave, najrazličnejših cvetlic. Utrgaš eno (mnogi jih trgajo radi trganja, da jih pomečejo proč!); uničil si življenje; kajti čez nekaj časa bo cvetlica mrtva. Pohodiš hrošča, uničil si življenje. Življenje! Kaj je to? Kakšna je razlika med živim in mrtvim? Med živim in neživim? Kar je bilo živo, pa je izgubilo življenje, je mrtvo; kar pa nikoli ni bilo živo, n. pr. kamen, rudnina, je neživo. Kar je bilo živo, pa je izgubilo življenje, se začne spreminjati v sestavine, iz katerih je zgrajeno. Neživo pa nikoli ne razpade, ampak se razdrobi.

Alfa-molzne naprave, traktorje in vse kmetijske stroje dobavlja poceni

KURT MARKTL & CO.

kmetijski stroji in nadomestni deli

CELOVEC-KLAGENFURT, St. Peter, končna postaja obusa. Völkermarkter Strasse Nr. 117

Kaj je življenje? Kaj je ono, kar druži in preoblikuje drobne sestavne delce, iz katerih je telo živi, da so žive, kaj jih ureja? Včasih mislimo, da je živo le to, kar se giblje, kar se razvija, kar odgovarja na dražljaje, kar se razplaja. Res so to znaki živega, toda so le učinki življenja, niso pa življenje samo. Vse take znake in pojave vidimo, toda življenja, ki jih ureja in povzroča, ne vidimo.

Ne mislite, da je vprašanje o življenju brezpomembno; nikakor ne. So ljudje, ki menijo, da je življenje le učinek in posledica delovanja snovi, iz katerih je živo bitje. Takim pravimo **materialisti**, ker priznavajo le snov, materijo; drugi pa menijo, da je življenje nekaj, kar je snovi dano, od Stvarnika darovano, nekaj različnega od nje. Takim pravimo **vitalisti**, od latinske besede „vita" = življenje, ker priznavajo neko posebno silo, ob snovi nekaj, kar ni snovi lastno. (Kaj je materializem in kam vodi, vemo iz življenja.)

To, kar je v bistvu za življenje značilno je, da ni nikdar stalno. Kamen in rudnina, sta vedno enaka; spreminjata se le, v kolikor nanju delujejo vnanje sile. Rastline in živali, pa tudi človek pa neprestano nihajo, se spreminjajo, so od trenutka do trenutka drugačni. Zanje je značilna **nestalnost**. Oni n. pr. hrano sprejemajo, jo spreminjajo in predelujejo v svoje snovi; hrana izgubi svoja prvotna svojstva in postane njim lastna. Živi neprestano razpadajo in neprestano gradijo. Ko to preneha, tedaj je živ nehala biti živa.

Vsa ta nestalnost pa je lepo **urejena**. In ta red je tolikšen, da se, če se kje iz kakršnega koli vzroka pojavi nered v nestalnosti, življenjski pojavi spremenijo, živ umrje, pogine ali vsaj zboli. Red pa je tudi v tesni, svojski povezanosti poedinih delov živi v celoto. Vse bitje je celota in čeprav opravljajo njegovi udje narazličnejša opravila, vendar gredo vsa ta opravila v isti cilj; vsak del opravlja določeno opravilo, toda vsako teh je za nemoteno življenje nujno potrebno.

Smo si odgovorili na vprašanje, kaj je življenje? Enotnega odgovora si nismo dali, povedali pa smo, kaj je bistvo življenja: neprestano spreminjevanje v največji urejenosti.

2. Odkod je življenje?

Že v davnih, davnih časih so se ljudje, nič manj kot danes, zanimali za to vprašanje in iskali odgovora nanj. Odkod je življenje? Kdaj in kje je nastalo? Je bilo vedno na zemlji? Če ne, odkod je prišlo? Kako je začelo.

V najstarejših plasteh zemlje najdemo okamenine mnogih živali, ki so živele davno pred človekom. Neko tako dobo, v kateri ne najdejo nikakih sledi o življenju, imenujemo dobo zemlje brez življenja ali acoik. Gotovo je bila zemlja pred prvim živim bitjem na njej.

Švedski fizik in kemik Svante Arrhenius, ki je živel med letom 1859 in 1927, je menil, da je prišlo življenje na zemljo iz vsemirja, torej iz enega od nebesnih teles izven zemlje. Toda taka razlaga o postanku življenja ni nobena razlaga, ker ne pove in ne razloži, odkod je prišlo življenje na ono zvezdo. Je le izbegavanje, ne pa odgovor. So pa še drugi razlogi, da take razlage ne moremo sprejeti, o katerih ne bomo govorili tukaj.

Ko so učenjaki pretehtali vsakovrstne možnosti, da bi razložili postanek življenja, so končno obupali in dejali: ne vemo in nikoli ne bomo vedeli. Tako daleč pridejo ljudje, ki se boje priznati nekoga, ki bi bil življenje ustvaril. Belijo si glave, pišejo debele knjige, ki niso nič drugega kot prazna izguba časa, namesto, da bi odprli knjigo vere in priznali: prvo življenje ni iz sebe, niti ni večno, ampak ga je ustvarilo večno bitje, ki je Bog, Stvarnik vsega stvarstva. Ta odgovor nas reši neprestanega „ne vemo" in brezplodnega raziskovanja, ki nima smisla.

3. Kje je življenje?

Če bi vprašal zdravnika, ki je v svojem življenju raztelesil že mnogo mrličev, je li kdaj kje naletel na življenje, bi ta odgovoril, da ne; kajti v mrtvem bitju ni več življenja. Tudi v udu, ki ga od živega dela odreže, ni več življenja. Življenje je le v celoti organizma.

Toda, kje je sedež življenja? Predvsem, življenje ni v snovi, iz katere so živi, temveč se snovi le poslužuje, povzroča življenjska dogajanja. Najmanjša edinica, ki je živa, je celica; ona živi in kaže vse znake življenja.

Izboljšanje živinoreje z novimi, proti suši odpornimi vrstami trave

Po južni Koroški in v mnogih predelih južnovzhodne Evrope je letošnja katastrofalna suša silno zmanjšala pridelek sena in otave, kmetje so prisiljeni živino prodajati in tako je ogrožena živinoreja v njenih temeljih. Zanimivo bo zato pogledati, kako je uspelo na Floridi, vroči ameriški zvezni državi, ki se tudi stalno bori s sušo, rešiti problem suše in z novimi vrstami trave silno povečati živinorejo.

Pri porastu živinoreje na Floridi igrajo veliko vlogo pašniške in travniške trave, katerih seme so uvozili iz drugih dežel.

Z domačo floridsko travo so lahko priredili le pet do deset funtov (2.25 do 4.50 kg) govejega mesa na površini enega jutra (0.40 ha). Zdaj pa, ko je od celokupne floridske pašniške površine 2,800.000 hektarjev izboljšane 600.000 hektarjev s tujo travo, izjavljajo farmerji, da lahko na jutru priredijo 450 kg govejega mesa, če travo primerno gojijo in mešajo s stročnicami.

Agronomi na kmetijski poskusni postaji Floridske univerze v Gainesville-u so začeli preskušati nove vrste trave iz Južne Amerike in Afrike pred približno 15 leti. Iskali so poltropično pašniško travo s tako globokimi koreninami, da bi lahko črpala plodnost in vlago iz peščenih tal Floride. Floridska zemlja ima po izjavi agronomov manj kot ½ odstotka organskih snovi. Za pašnjo ene krave so bili povprečno potrebni najmanj 4 hektari take zemlje.

Danes pa po skrbnih poiskusih in uvedbi raznih tujih trav, kot so Pangola, pensakolska Bahia, bermudska obalna trava in rodezijska trava, dobi večina krav dovolj krme na dveh jutrih pašnikov (0.8 ha). Florida ima zdaj več kot četrt milijona glav goveje živine in je druga po številu živine med državami vzhodno reke Mississipi.

Nove trave nimajo samo več proteinov, ampak so tudi bolj odporne proti raznim vremenskim spremembam, suši ter rastlinskim boleznim in so za živino tudi bolj okusne. Nekatere nove vrste trav so pa prinesli agronomi ameriškega kmetijskega ministrstva iz svojih raziskovalnih potovanj.

Pensakolska Bahia, ki se imenuje tako, ker so jo našli na obalah v Pensacoli v Floridi, je boljša kot navadna Bahia-trava; zdaj raste nova vrsta na tisočih hektarjih po vsej državi. Izvira pa iz Južne Amerike. Pri poskusih so dognali, da doseže pensakolska trava v petih tednih zgodaj pomladi poldrugi meter višine, njene korenine pa segajo v globino 2.4 metra. Ima nežno listje in nudi odlično pašo.

Argentinska Bahia je prav tako priljubljena kot pensakolska vrsta. Vendar pravijo strokovnjaki, da argentinska Bahia ni odporna proti rženemu rožičku, bolezni, ki napada zlasti rž. Ima bolj široko listje kot pensakolska vrsta, njena rast je krepkejša.

Pangolo, pašniško travo, ki so jo prinesli v Združene države strokovnjaki ameriškega kmetijskega ministrstva, so našli v dolini reke Pangola v Južni Afriki. Do leta 1943 se je ta vrsta trave zelo razširila v živinorejskih predelih južnovzhodnega dela Združenih držav. Pangoli ugaja vlažna, plodna zemlja, uspeva pa dobro tudi v izsušeni zemlji. Doseže največ 1.2 metra višine in je prav tako sposobna za košnjo kot za pašo. Je odporna proti suši in listnim boleznim.

Bermudska obalna trava je križanica, ki so jo vzgojili na zgoraj navedeni poskusni postaji. Križali so afriško in navadno bermudsko travo; križanica je štirikrat bolj plodovita kot navadna Bermudska.

Našim gospodinjam

O VZGOJI
(Šola in dom)

Kakor je važno skupno vzgojno delo v družini, kjer se polaga temelj (fundament) za gradnjo otrokovega značaja, ni nič manj potrebno skupno delo z učiteljem, ki zasnovano vzgojno delo nadaljuje. Da bo pa učitelj kos svoji vzgojni nalogi, je treba, da je sam dobro vzgojen, izobražen, skrben in požrtvovalen. S pridnim opazovanjem in študiranjem otrok si z leti pridobi veliko izkustev, po katerih se skuša ravnati in staršem modro svetovati. Starši naj radi in redno hodijo na roditeljske sestanke, kjer naj se pozanimajo za svojega otroka. Tu bodo zvedeli marsikaj važnega iz značaja otrokovega.

V šoli se otrok vse bolj prosto, naravno obnaša, zato tudi prej pokaže, kar se v njegovi naravi skriva. Starši naj bodo učitelju zato hvaležni. Pred otroki pa naj čuvajo njegovo avtoriteto. Ni prav, ako mu iz osebnih ali celo političnih razlogov pred otroki jemljejo dobro ime. Hvaležni naj mu bodo, da se kot njihov namestnik v šoli trudi za časno in večno srečo njihovih otrok. Zgodi se tudi, da za slab uspeh v šoli valijo krivdo starši na učitelja. V mnogih slučajih je krivda staršev, ker premalo gledajo na to, da se otroci za šolo dovolj pripravijo. Starši naj se vedno zanimajo, kaj se otroci učijo, jim nalogo pregledajo. S tem veliko pripomorejo, da se otrok že od majhnega navadi na vestno izvrševanje svojih dolžnosti. Veseli naj bodo, ako vidijo, da se za srečo njihovih otrok trudi tudi šola, četudi šola nima take dolžnosti kakor jo imajo starši. Starši so odgovorni za dušni in telesni blagor svojih otrok.

Šolska vzgoja pa naj ne preneha pri šolskih vratih. Učiteljeva dolžnost je, da se zanima za družbo, s katero hodi otrok v šolo in iz šole domov. On naj svojega učenca posvari, opozori, kaj je prav in kaj ni zanj primerno. Otroku naj svetuje pri izbiranju poklica, stanu itd. To so dobrine, ki jih ni moči dovolj ceniti.

Ako pa izročimo otroka v internatsko vzgojo, je treba omeniti posebno vzgojno delo tamkajšnjih vzgojiteljev. Tu je otrok kakor v družini, kjer se nanj gleda kot na člana internatske družine. Vključen je v celoten red in v vse pravice ter dolžnosti tega reda. Vzgoja je res po skupno določenem hišnem predpisu in tudi manj individualna (za vsakega posebej) kot v družini. Tu je dober otrok skupaj z manj dobrim, od katerega se vkljub skrbnemu nadzorstvu navzame marsičesa, kar lahko škoduje dobremu otroku. V tem je tudi pomanjkljivost in težava internatske vzgoje. V celoti pa je močno podobna družinski vzgoji. Ima pa to prednost, da otrok ni izpostavljen kvarnemu vplivu slepe ljubezni. Ob različnih značajih pa se njegov značaj obrusi in izpili v krepkega, človeške družbe vrednega člana. To je zlasti važno za otroka edinca, ki je v družini sam in navajen, da je vedno vse po njegovi volji in mu vse drugi naredijo. Tu se vzgoji za samostojno življenje. V internatu se vzgaja v obzirnosti, popustljivosti, samopomoči ter v vsestranski disciplini.

Pri vzgoji je glavno, da vzgojitelji delajo enotno. Vse vzgojno delo mora biti le v otrokovo korist. Nesebični starši in vzgojitelji, ki za se nič ne pričakujejo, bodo imeli pri vzgoji največ uspeha.

UMETNO MLEKO

Ameriško podjetje za izdelavo zdravilnih sredstev je izdelalo neko sredstvo pod imenom terramycin. To so uporabljali začetkoma kot umetno mleko za vzrejo mladih pujskov. Izkazalo pa se je, da je to sredstvo mogoče uporabiti kot umetno mleko tudi za vzrejo drugih vrst domačih živali.

Tako so preizkusili v zadnjem času, da je to sredstvo zelo primerno tudi za vzrejo žrebet, telet, jagnjet in mladih psov.

VELIK PRIDELEK PŠENICE

Ameriško kmetijsko ministrstvo sporoča, da so se izgledi za dobro žetev v mesecu avgustu izboljšali in je zato mogoče pričakovati v Združenih državah izredno dobro letino pšenice, ki bo verjetno druga največja v zgodovini Združenih držav.

Pšenični pridelek pa cenijo na približno 35 milijonov ton. Od tega pridelka odpade na ozimno pšenico 28.7 in na jaro pšenico 6.3 milijonov ton. V letu 1951 je bil pridelek pšenice 26.7 milijonov ton.

Pridelek koruze v letu 1952 cenijo v Združenih državah na 79.6 milijonov ton. To bi bila po vrstnem redu četrta največja žetev koruze. Lansko leto je bil pridelek koruze 73.5 milijonov ton.

ZATIRANJE KOBILIC

V borbi iraških oblasti proti nedavnemu vdoru kobilic — enemu največjih, kar jih pomni človeštvo — je igralo zelo važno vlogo novo sredstvo za zatiranje mrčesa „aldrin", ki ga dobimo iz petroleja. Iraško poljedelstvo je bilo zaradi te nesreče v veliki nevarnosti, kajti večina pridelka na področjih med Tigrasom in Eufratom, je bilo že zrelega. Zato so se borbe proti kobilicam lotili takoj, brez vsakega odlašanja. Oblasti so storile vse potrebne ukrepe za uničenje požrešnih žuželk. Na področjih, kjer bi bilo zelo naporno, če ne praktično docela nemogoče, uporabljati običajno metodo z zastrupljeno vabo, so iz dveh letal, kateri so poslale Združene države, škropili polja z „aldrinom". Odlični uspehi, doseženi s tem sredstvom, so razvidni iz dejstva, da so na področju, ki leži ob reki Tigris, kjer je bilo škropljenje polj iz letal zaradi bujnega rastlinstva praktično edino uporabljivo sredstvo, popolnoma uničili kobilice že v dveh dneh.

LETOŠNJI BOMBAŽNI PRIDELEK

Ameriško kmetijsko ministrstvo je izjavilo, da ceni ameriški pridelek bombaža iz letine 1952 na 13,889.000 bal, to je za 6% manj, kot ga je ministrstvo cenilo v prejšnjem mesecu.

AMERIŠKI NALOŽNIKI V JUGOSLAVIJI

Agencija za vzajemno varnost je raztegnila svoja jamstva za zamenjavo dobičkov ameriških naložnikov v ameriško valuto tudi na tiste ameriške naložnike, ki bi vložili svoj denar v investicije v Jugoslaviji. S tem hoče vzpodbuditi ameriš. podjetnike k investicijam v Jugoslaviji. Agencija namreč jamči ameriškim podjetnikom, ki bi investirali svoj denar v Jugoslaviji, da bodo lahko zamenjali svoje dobičke v dolarje. Vendar pa jim ne jamči za dobiček.

Jernej Slonar

Šel je Jernej preko lepe pokrajine in je videl ljudi, ne samo človeka, ki so verovali v pravico staršev. Druge vere niso imeli. A tega Jernej Slonar ni vedel. Spoznal je samo, da ljudje niso imeli pojma, kaj beseda pravica pravzaprav pomeni. Mislil je, da je to pač posledica naivnega neznanja. Saj mu je njegov prijatelj Jozl Zelenar nekoč razložil, da to ni prav nič hudega, če ima kdo koprivo za najlepšo rožo sveta, pa četudi je to navadna pekoča kopriva. Primerjal je takrat to rastlino z mladim dekletom, ki se polagoma razvija v pravega zmaja, znanega iz pravljic in pripovedk Milčinskega ali Kotnika.

Na svojem potovanju je našel Jernej Slonar na robu borne ceste časopis. Prebral ga je od kraja do konca. Vsebino je nato primerjal z vsebino časnika, ki ga je kot zvest pristaš svoje stranke dan za dnem kupoval v bližnjem trgu. Tako je mogel ob vsakem trenutku prav govoriti v prid svoje stranke. Tako se je učil visoke politike in je v tej učenosti po lastnem prepričanju že precej napredoval. Kako pa se je začudil, ko je v pisanju najdenega časopisa našel ostro nasprotje z vsebino časopisa svoje stranke.

V prvi vasi, bilo je to majhno umazano gnezdo, katerega ime sem pozabil, je zavil Jernej v gostilno. V veliki dvorani so se ravno takrat zbirali ljudje za volivno glasovanje. Živeli so namreč v demokratični državi in tam je navada, da vsakih par let izvolijo nove poslance. Ti vlečejo nato državni voz naprej in so sploh najvažnejši ljudje na svetu. Brez njih bi niti vojna ne mogla izbruhniti. Zato jih nekateri primerjajo starim poganskim bogovom, ki so menda tudi odločali o življenju in smrti.

Ko je Jernej zapazil, da bo govoril agitator njegove stranke, se je vsedel v zadnji kot poleg mrzle peči in je naročil malo pivo. Ni želel, da bi ga pri tem kdo motil. Šum in nemir okrog njega pa ga ni motil. Ugibal je sam pri sebi, kaj bo govornik povedal. Po njegovem bi moral povedati isto, kar je malo preje bral v časopisu. Saj je bilo to edino pravilno in tudi edino dovoljeno...

V tem trenutku je že stopil na oder mož srednje postave. Imel je lepo obleko in moderno kravato, česar pri volivcih ni bilo opaziti. Obraz govornikov pa je bil vsakdanji in nepomemben. Ušesa je imel malo prevelika, lase namazane. Jerneju se je zdelo, da se širi ta parfem po vsej dvorani in da bo omamil vse navzoče.

Govornik se je ponosno, skoraj zaničljivo ozrl po dvorani, ljubeznivo se je nasmehnil, odprl je usta in govoril nato s hripavim trdim glasom skoraj poldrugo uro.

Govor pa je bil nejasen in poln neumnih besed, ki so bile: velikansko, mogočno, sosedstvo, korupcija, zastarelo, sramotno, svoboda, napredno, novo, izkoriščevanje, narod, socialno, ljudstvo, nacionalno, internacionalno in podobno. Nikakor pa se govornik ni držal črte, kakor mu jo je v duhu zarisal Jernej Slonar... Gledal ga je zato začuden in je komaj čakal, da bi končal. Roke agitatorja-govornika pa so plavale po zraku, pot mu je lil s čela, ko je vrgel v dvorano zadnjo, vsem nerazumljivo frazo. Občinstvo pa je kljub temu burno ploskalo, vsevprek so vpili živijo in govornik se je parkrat celo prijazno priklonil. Shod je bil končan.

Jernej Slonar je pred vrati čakal na govornika. Ko je prišel, ga je kar naravnost vprašal, zakaj ni govoril po programu stranke. Agitator pa je zakašljal ter je položil kazalec na ustnice. Pokimal je nato z glavo, prijel je Jerneja okrog pasu in se nasmehnil. Peljal je Jerneja v majhno postransko sobo, kjer sta se usedla in agitator je začel:

„Pomisli, tovariš! Stranka je živa stvar in ljudje so v vsakem kraju drugačni. Taktika zahteva, da govorim povsod drugače, saj veš, da neumna masa le tedaj za nas glasuje, če govorim iz srca in včasih vmes povem par besed, ki jih nobeden ne razume. To nas naredi popularne in zmaga je naša. Program je za nas, volilni plakati in volilni govori pa za ljudstvo. Končno: ali ni res, da smo že parkrat izpolnili svoje obljube? Ne bodi neumen, temveč delaj tako, da bomo zmagali, saj prihodnjost je naša."

Podal mu je roko in v naslednjem trenutku je bil Jernej že sam v sobi. Prijel se je za glavo, da bi se prepričal, ali sanja ali pa se je vse to v resnici zgodilo. Zmučen in bolan je omahoval na cesto. Izgubil je svoje prepričanje...

Kje je hodil in kako dolgo je hodil, tega se ni zavedal. Znašel se je na nekem velikem pokopališču. Sedel je na grob, ki je bil čez in čez prerasel z visoko travo. Niti za trenutek se ni ustrašil, ko je zapazil, kako se dviga iz grobov, iz križev, iz mrtvašnice in cerkvenih zidov siva megla. Zagrniti je hotela žalosten kraj, katerega mir je mogoče motil. Nastala je nepopisna tišina in velika grenkoba je zajela Jernejevo srce. Spoznal je, da tudi na pokopališču ni pravice. Krasni spomeniki so zasmehovali skoraj javno vegaste in preperele križe, ki bi jih mogel podreti prvi močnejši vihar... Jernej si je zaželel, da bi bil pokopan na pokopališču, kjer ni niti enega spomenika iz kamna, zakaj v smrti so vsi enaki — revni in bogati in počasi izgine s pisavo na tablici spomin na trudnega romarja. Le ime velikanov se ohrani.

In zazdelo se je Jerneju, da je na tem pokopališču nekaj posebnega. Blodil je od groba do groba. Naenkrat ga je prešinilo, stal je pred lepim grobom. Na kamnu je bral ime pisatelja, največjega Slovenca. Takoj je vedel, da ga je k temu grobu privedla neka skrivna sila. Težko je vzdihnil, povesil je glavo in rekel:

„Oh, Janez, to je tvoja usoda." — Kamen se je premaknil in Jernej je čul polglasni: „Kaj hočeš? Sedi, da se pogovoriva..."

Usedel se je nekako mehanično na rob groba, tako kakor je neštetokrat sedel na robu svoje postelje in Jernej je rekel: „Zdaj te hvalijo in te častijo. Če bi pa še živel, ne vem, kaj bi se zgodilo s teboj."

„Ne šali se, dobro veš, kaj bi se zgodilo. Nič hudega, le izolirali bi me. Veš in razumeš, kaj to pomeni. Drugače bi ostalo vse, kakor je. Mimo mene ne pride nobeden. Jaz se sončim v stari slavi, zakaj vsa beda in revščina, ki sem jo bil videl in sam doživel, je minila. Sonce je namreč zasijalo izza premaganih oblakov v poslednjo grapo. Hvaliti pa ni moja stvar. Zaradi tega raje molčim. Razumeš? Če bi pa videl stvar črno, bi rekli, da jo tudi jaz vidim belo. Ali tega še nisi zapazil?"

Žalostno je prikimal Jernej, oni pa je nadaljeval: „Povsod vidiš mojo sliko ali bereš moje ime. Kakor da bi bil Križani ali pa vsaj predsednik republike. Te časti še Goethe ni doživel. V življenju sem iskal kruha in sem ga le malo našel, iskal sem pravico in izgubil sem upanje; zato sem se boril za nekaj, za kar današnji svet nima izraza. Jaz sem ga imel. Sedaj počiva poleg mene in čaka, da pridejo ponj, saj ga dobijo brez vsakega plačila. Občinstvo me sicer nikdar ni brigalo. Saj se je vedno priklanjalo raznim avtoritetam in idejam, zapovedim, zakonom, nazorom itd. Vendar sem ljubil ljudi bolj kakor samega sebe in mnogokrat sem jokal od žalosti. Pa srečnega sem se le počutil, če sem s svoje stranske poti gledal na široko cesto, ki je mimo bogatih stavb vodila naravnost v brezdno. Tedaj sem bil istočasno tudi do smrti bolan. Govoril in delal sem po svojih mislih in nad mano je sijalo sonce..."

Jernej se je, ker ga ni razumel, hipoma ozrl vanj, toda ni ga več bilo. Kamen ga je gledal mrzlo in grob se ni nič razlikoval od drugih. Groza se ga je polastila in zbežal je, ne da bi vedel, kdaj in kako.

Znašel se je na cesti in začelo je deževati. Deževalo je v tistih tankih curkih, ki naznanjajo večdnevno deževanje. Njega pa to ni brigalo. V kratkih sekundah je hitelo mimo njegovih oči vse, kar je doživel na svojem potovanju. On pa je utrujen sedel na rob ceste in zaspal. Noč se je spustila na zemljo in ni bilo več nobenega vprašanja.

France Zidnik

AKO SE STEKLO OROSI

Oni, ki so zaradi slabih oči primorani, da nosijo očala, vedo, kako neprijetno je pozimi, ko stopijo v toplo sobo. Steklo na očalih se orosi in treba je očala sneti ter obrisati steklo. Temu pa bo odpomoglo neko sredstvo, ki ga proizvaja neko podjetje v Holywoodu. Ako s tem sredstvom nadrgnemo steklo, je obvarovano steklo za 24 ur pred orošenjem. To sredstvo je v malih tubicah, kakor je barvilo za ustnice.

Mednarodni kongres strokovnjakov za slinovko in parkljevko

Od 22. do 27. septembra t. l. bo v Kopenhagenu mednarodni kongres strokovnjakov za slinovko in parkljevko, ki se ga bodo udeležili zastopniki evropskih držav, Združenih držav in Latinske Amerike. Na kongresu bodo razpravljali o sredstvih za povečanje borbe proti tej bolezni.

Komunistične metode-trajna živčna vojna

(Nadaljevanje s 4. strani)

čela doraščati druga mladina, je izginilo tudi to, prej tako hvaljeno mladinsko delo. So mar spoznali, da so delali napak? Da je tako delo ničvredno? Ne! Ni več potrebno. Kajti komunistična mladina mora biti disciplinirana, ne pa razuzdana. Smo ona, ki ni 100% njihova, mora biti nesposobna pomagati „reakciji" do oblasti. To pa so dosegli, da so jo moralno pokvarili.

5. **Teror, omejitev svobode.** Drugače ne gre. Ako hoče uspeti, mora biti komunizem neizprosen, brezobrizen. Saj mu gre, da zajame vsega človeka, da ga popolnoma preoblikuje, ga napravi „novega" po duhu in življenju. To je mogoče z evolucijo ali z revolucijo. Z evolucijo gre prepočasi; komunizem nima časa. Zato se poslužuje revolucije, nasilja, terorja. Vsak lastni interes mora izginiti, človekova osebna vrednost mora izgubiti vso veljavo. Zato je dovoljeno vsako, še tako nemoralno početje, nered, prevara, umori, laž, potvarjanje itd. Komunizem se ne straši človeku uničiti živcev. Uničuje jih ne le onim, ki jih drži po ječah, temveč tudi onim, ki so še prosti. Seveda, čim inteligentnejši je človek, tem bolj čuti vpliv uničevanja živcev; čim manj inteligenten je, tem manj ga čuti.

Komunizem hoče tudi **napetosti** v državi. Je pač zrasel iz stare tradicije in se poslužuje najmodernejših psiholoških in organizatornih metod. Komunizem ve, da potrebuje vsak voditelj nesoglasja v državi; če ga ni, ga je treba umetno ustvariti. Tako se zavaruje, da mu opozicija ne zraste nad glavo; krotí jo s kaznimi, ki jih prisoja na procesih proti resničnim ali navideznim saboterjem ter izdajalcem.

Živčno uničevanje je načrtno, do potankosti premišljeno. V to služi vse, kar si more človek izmisliti: kupi naredb, ki se neprestano spreminjajo, krivice, negotovost, pomanjkanje, procesi, zasliševanja. Komunizem vzdržuje ljudi v stalni napetosti: nikdar ni človek brez skrbi, da ga ne pokličejo na zaslišanje. Odtod tudi na primer v Jugoslaviji govor o kominformistih in titoistih. Vsi titovci so v resnici kominformisti; kominformizem je le bavbav za one, ki niso stoodstotno zvesti Titu in KP. S tem bavbavom se je Tito utrdil doma in zunaj. Doma: opozicija, to je antikomunistično misleči „so za Tita", ker je le boljši od Moskve; v tujini: Tito dobi podpore od „neumnih in kratkovidnih" demokratov, ki upajo, da se bo boril na njihovi strani proti Moskvi. Lahko se jim smeje „kominforma" in „titoforma".

Povest „Jamnik" v knjigi

Pohitite z naročilom

Začetkom oktobra izide povest „Jamnik", ki izhaja v „Našem tedniku", v posebni knjigi. Zaradi velikih stroškov pa ne bo mogoče tiskati večjega števila knjig, ampak samo toliko, kolikor bo za knjigo naročil.

Kdor naroči in plača knjigo do 1. oktobra 1952, dobi povest „Jamnik" s poštnino za 7 šilingov. Po 1. oktobru bo knjiga znatno dražja. Ne zamudite zato zelo ugodne prilike, da dobite lepo povest za 7 šilingov in napišite takoj dopisnico ter naročite knjigo. Takoj, ko bo knjiga izšla, vam bomo nato knjigo poslali po poštnem povzetju, toda tako, da ne bodo vsi stroški povzetja presegali 7 šilingov.

Naročlo naslovite na upravo „Našega tednika" v Celovcu, Viktringer Ring 26.

ALOJZIJ HUTTER:

Moje šolanje in življenje

(Nadaljevanje)

Zakaj pa omrznejo slovenska srca malih in velikih za materinski jezik, da jim ta mrzi? Zakaj ozebejo za narodnost, da vedno bolj gine naš narod? Mrzla slana to naredi. Preveč slane! Premalo toplih sončnih žarkov, saj ti že v nekaterih cerkvah ugašajo!

Brali smo pred leti v „Koroškem Slovencu" ganljiv in resen članek pod naslovom: „Vrnite nam mladino!" Nekaj nečuvenega kaj takega za nemška ušesa, kaj ne? A vendar smo doživeli osvoboditev, to je rešitev in svobodo manjšin, malih in slabotnih zatiranih. Doživeli smo to osvoboditev pod ameriško in angleško patronanco in nemara še pod ruskim pritiskom. Obračalo se je res že malo na boljše, nam v prid. Dobili smo novo šolsko postavo — veselo upanje! Toda, glaj zlomka! Ali niso jele kaj kmalu zopet pihati ostre sape nesrečo grozeče slane? Komaj je bilo narejenega vsaj nekaj malega, da bi se zares nekoliko popravila krivica, škoda in izguba, že se je začelo nasprotovanje in hujskanje celo pri otrocih. Govorniki, kakor dr. Steinacher in drugi so rohneli zoper novo šolsko postavo kot veliko krivico napram Nemcem. Časopisi so pisali o krivici in nasilju, ki se godi otrokom in staršem, osebni svobodi in vesti, kar vse naj vlada čimprej popravi.

To menda zadostuje. Bojim se, da smo vsega tega že do vrha siti. Omenim naj le še to, da prej, ko so nas otroke s tujo nemščino mučili in pitali, nihče niti zinil ni o naši svobodi, o volji staršev in otrok. Sedaj čujemo učence pritoževati se: „Slovensko naj se učim — kako pa se morem učiti slovensko, ko pa slovenskega jezika ne znam!?" — Kako čudno govorjenje! Ali res tako po bikovsko nespametno podučujejo slovenščino, da otroke silijo slovensko berilo brati in se ga učiti, ne da bi jim povedali, kaj predstavljajo besede in stavki? To se more goditi le zgolj z zlobnim namenom, da otrokom slovenščino takoj pristudijo. Ali so morda na tak način nemščino ubijali v našo glavo z namenom, da bi slovenskim otrokom nemški jezik pristudili?

Doživljaji v Šent Pavlu

Najprej naj popišem tri napade na me, pa ne krvave.

(Nadaljevanje)

ZA NAŠE OTROKE

ZOPET V ŠOLO

Pojdi zdaj in priden bodi,
da se boš naučil kaj;
sveti Duh te, sinko, vodi,
On razum ti pravi daj.

Josip Stritar.

V šoli

Skoraj v vsaki tretji vasi stoji šola. Tudi vsaka grapa naših gor jo ima.

Šolska poslopja so različna. Nekatera so velika, druga pa manjša. Najmanjše šole so enorazrednice. Te šole imajo samo en razred, ki je pa razdeljen na oddelke.

V vsakem razredu poučuje gospod učitelj ali gospa učiteljica. Vodja šole je gospod nadučitelj. Verouk pa uči gospod župnik.

Šolska soba je prostorna in ima velika okna. Učenci sedijo v klopeh ali pri majhnih mizah. Ob steni pa je velika šolska tabla, na stenah pa visijo razne slike. Na policah na stenah ali pa ob stenah so v lončkih lepe domače rože, kakor pelargonije, nageljni, fuksije in še druge. Poleg šole je prostor za telovadbo in pa šolski vrt.

Šola je za mlade ljudi zelo potrebna. V šoli se naučimo vsega, kar v življenju nujno potrebujemo: prave olike, pisanja, branja, računanja in še mnogo drugega.

Otroci, ki vedo, kaj je olika, pozdravijo vse odrasle. Glasno rečejo: „Dobro jutro, dober dan, srečno."

Jesen

Začela se je jesen,
sever že pihlja,
poletje je minilo,
sadje se smehlja.

Otroci so še bosi,
rož'ce še cveto,
na travnikih še pase
fantič čredico.

A kmal' bo padla slanca,
mraz bo vladal spet,
sedaj še s polja spravlja
kmet plod v hram in klet.

R. Vouk.

URADNE OBJAVE

Zbornica obrtnega gospodarstva za Koroško

Zavod za pospeševanje gospodarstva

TEČAJ ZA FRIZERJE V CELOVCU

Začetek: V ponedeljek, dne 29. septembra 1952, ob 10. uri v zavodu za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40, delavnice. **Čas trajanja: 1 teden ob večerih.**

Zunanji udeleženci morejo prenočevati v internatu zavoda za pospeševanje gospodarstva.

KOROŠKI DEŽELNI KONSERVATORIJ

začne s šolskim letom 1952/53 v sredo, dne 17. septembra. **Ponovni vpis** dosedajnih učencev je dne 17. in 18. septembra v času od 10. do 12. in od 15. do 17. ure, vpisi za **nove** učence pa so dne 19. septembra od 10.do 12. in od 15. do 17. ure ter dne 20. septembra od 10. do 12. ure. Pri mladoletnih učencih mora priti k vpisu **nujno** eden obeh roditeljev, pri drugih učencih pa je to zaželjeno. Ob vpisu je plačati poleg vpisnine tudi prvi obrok šolnine. Kdor ne pride pravočasno k ponovnemu vpisu, se mu more zgoditi, da ne bo dodeljen več svojemu dosedanjemu učitelju.

Pojasnila daje tajništvo mestnega konservatorija v Celovcu. Miesstaler Strasse 8, telefon 31-07.

Direktor:
Vladni svetnik profesor
Robert Keldorfer.

Slovenske oddaje v radiu

CELOVEC (val 417.2 m)

Poročila in objave pri vsaki popoldanski oddaji.

21. sept.: 7.15 Verski govor - pesmi. — **22. sept.:** 14.30 Tedenski pregled - Iz svetovne literature (Swift). — **23. sept.:** 14.30 Zdravnik - Po svetu (pri Eskimih). 18.30 Za našo vas. — **24. sept.:** 14.30 Slovenske pesmi. — **25. sept.:** 14.30 Petje (Kernjak-Babič). — **26. sept.:** 14.30 Komentarji - Zanimivosti. — **27. sept.:** 8.45 Iz slovenske literature - Šport. 18.30 J. Špicar: Na planini (zvočna igra). — **28. sept.:** 7.15 Verski govor - Koncert.

LJUBLJANA (val 202,1, 212.4, 327.1 m)

Zdravstveni nasveti vsak torek ob 17.30. Kmetijski nasveti vsako nedeljo ob 15.30 — Vsak dan ob 19.00 na valu 327.1m oddaja za inozemstvo.

20. sept.: 12.00 mali koncert — 14.00 narodne pesmi — 16.40 orkestrl. glasba — 18.30 slov. narodne pesmi — 19.10 koncertni valčki. — **21. sept.:** 8.15 slov. narodne — 11.30 lepe melodije — 18.15 veseli slovenski napevi. — **22. sept.** 12.00 slov. zbori in samospevi — 18.30 komorna glasba. — **23. sept.:** 19.10 pojo zbori. — **24. sept.:** 13.30 fantje po polj gredo ... — 18.30 veseli godci — 21.30 vedre operne melodije. — **25. sept.:** 14.00 zabavni orkester — 18.30 valčki — 20.15 koroška ohcet in prleško gostüvanje. — **26. sept.:** 19.15 narodne pesmi. — **27. sept.:** 15.40 slov. narodne — 18.30 slov. narodne — 21.15 pestra glasba.

RADIO TRST II

306,1 m ali 980 kc sek

Dnevne oddaje: 7.15—8.30, 11.30—14.45, 17.30—24.00 — Ob nedeljah: 8.00—24.00 — Poročila dnevno: 7.15, 12.45, 14.00, 19.45, 23.15. — Ob nedeljah: 8.15, 12.45, 19.45, 23.15.

PARIZ

Val 30.17 in 41.89 metrov

Oddaje vsak dan od 19. ure do 19.20

RADIO VATIKAN

Oddaje vsak četrtek in vsako soboto ob 19. uri. Vsako nedeljo ob 18. uri „Verska ura". (val 50.25, 31.10, 25.55 in 196 m)

Pozor, naglušni! Brezplačno predvajanje vseh tipov: LV ... S 1.605 OV ... S 1.430 VV ... S 1.270 AV ... S 1.710 SV ... S 1.400
Radio Schmidt, Celovec, Bahnhofstr. 22

KÄRNTNER
AUTOSALON
lastnik **Alex Polgar**
HERRENGASSE 10
Celovec - Klagenfurt, Tel. 44-24
LOHNER-motorni kotači in avtomobili
tovarniško novi ali priložnostni nakupi
Prodaja - nakup - komisija

FOTOGRAFSKO NADZORSTVO NAD DELAVCI

Dasi je stahanovstvo že prisililo madžarske delavce, da žrtvujejo kakovost količin, vendar piše madžarski komunistični sindikalni list „Nepszava", da so komunisti odkrili „globoke vire nedotaknjenih sil" s pomočjo „samo-fotografije".

To „samo-fotografijo", ki je sovjetski izum, so prvič izvajali v tovarni traktorjev „Rdeča zvezda". „Nepszava" poroča, da so snemali vsak gib delavca in ugotovili, da se pogostoma izgublja čas s slabo organizacijo. Tako so ugotovili, da je 30 delavcev izgubilo 2.685 producijskih minut v treh dneh. Od tega so izgubili 15 delovnih ur s prigrizki in s čenčanjem med delom, ostalo pa s pogreškami v tehnološki organizaciji.

500-LETNICA

Ameriška kongresna knjižnica v Washingtonu je te dni proslavila 500-letnico prvega tiska svetega pisma. V svojih prostorih je priredila v ta namen posebno razstavo, na kateri je razstavljen dragocen original Gutenbergove Biblje iz leta 1452 in Biblje sedmih ameriških predsednikov od George-a Washington-a pa do Harry-ja Truman-a.

Dolgo bo čakal

Vajenec: „Moj šef me pošilja s prošnjo, da plačate tale račun."

Kupec: „Danes nimam denarja, pridi drugič."

Vajenec: „Šef mi je naročil, naj se ne vrnem, dokler nimam denarja."

Kupec: „No, se bo tvoj šef pač čudil, kako si medtem zrastel, ko te bo spet videl."

VOLNA ZA PLETENJE
v vseh vrstah in barvah po najugodnejših cenah v strokovni trgovini
MAX POLLANZ
Celovec-Klagenfurt, Bahnhofstr. 8a

Barhenti, flanele in vsake vrste blago najceneje pri **Max Woger's Erben**
Beljak-Villach, Draubrücke. Tel. 48-75

KRB
Kärntner Reisebüro - Celovec Klagenfurt
Z avtobusom na
Münchner Oktoberfest
1. vožnja 27., 28. in 29. septembra
2. vožnja 4., 5. in 6. oktobra
Udeležba možna tudi z I-izkaznico
Cena vožnje vklj. vizum šil. 235.—
Konec prijav
za 1. vožnjo 23. september
za 2 vožnjo 29. september
Podružnice:
Beljak, Poreče, Wolfsberg, Spittal na Dravi, Šmohor, Kötschach.

Zum Schulbeginn
ALLE SCHULARTIKEL
Sigitz
KLAGENFURT
PARADEISERG 2, RUF 55-52

FOTOHAUS **Schmaus**
Celovec - Heiligen-Geist-Platz 1, Telefon 20-95
Foto-aparati in filmi v bogati izbiri

Kotiček kranjskega Janeza

„O Janko — Bog te živi! Tebe pa že dolgo nisem videl. Kako kaj živiš?" Tako in podobno me je nagovoril naš Ferdo, tisti Ferdo, ki vam ga bom v današnjem dopisu predstavil.

„Pozdravljen! Živim tako, kakor živijo vsi, ki so pri življenju," sem mu odzdravil.

„Ampak Janko, nekaj debel si postal — zredil si se, odkar te nisem videl," je Ferdo prijazno silil v me.

„Nič se ne baham in nič ne tajim, takole enega mršavega volička bom pa kar kmalu odtehtal. Košta mi zaleže in vesela bo tista, ki bo moja in bo videla, da za prazen nič ne pospravljam iz posod," sem mu dogovarjal in skušal biti z njim vljuden, kot se pač spodobi med znanci.

„Kaj pa, Janko, kuhaš si kar sam?"

„Ne! Drugi mi kuhajo, le „fotram" se še sam. Pa ti, Ferdo, sam gospodinjiš?"

„Jaz si kuham kar sam. Je tako — sam si napraviš, kar si poželiš. Veš, jaz imam rad kaj iz moke, močnate jedi — Amerikanci, saj veš, so pa le na meso in sladkarije udarjeni. Meni pa ni prav nič do mesa, prav čisto nič," mi je Ferdo zaupal eno izmed svojih želodčnih čednosti.

„Jaz pa jem kar vse od kraja. Še na misel mi nikoli ne pride, da bi se pozanimal, ali je ptica na krožniku pred menoj kokoš ali petelin. Kokoš, puran, gos, raca in vsa golazen s perjem je za mene samo ene vrste meso. Vol, krava, konj, ovca ali koza, prašič itd., to pa spada zopet skupaj. Gospodinja mi je dala že javno pohvalo, da takega fanta še ni poprej nikoli na košti imela — že veš, saj si brihten, kaj je hotela s tem reči.

Smejal se mi je Ferdo ob tem pripovedovanju, nato pa mi dejal: „Veš kaj, Janko, pridi me enkrat obiskat. Boš videl, kje sem, kakšno sobo imam in kako živim v njej."

„Bom že prišel, ker me tako vabiš. Kadar me boš najmanj pričakoval, takrat bom stopil v sobo. Tak menda nisi, da ne bi imel nobene pijače v hiši."

„Pijače bo pa vseh sort. Samo pridi prav gotovo, Janko, boš videl, da se bova prav lepo imela," mi je Ferdo prigovarjal.

„Vse lepo in prav. Prišel bom, le kar pričakuj me. Vse se mi dopade, samo to pa ne, ker mi praviš Janko, ko vendar veš, da sem pravi kranjski Janez. Za Jankota so jih pri nas na Dolenjskem klicali tam, kjer so si domišljali, da so malo več, tam pa je že morala štorklja prinesti mesto Janeza Jankota. Če pa je meni že župnik pri sv. krstu rekel: „Janez, jaz te krstim ..., mi nikar ti imena ne ponarejaj. Kje si pa ti pobral tisto svoje ime, povej mi!"

Naš Ferdo pa tudi nima podraščenega jezika.

„Veš, Janez, rodil sem se prav tiste dni, ko je šlo Franc Jožefovo cesarstvo rakom žvižgat, zato so dali pa meni ime Ferdinand. Mislili so, da bi bil jaz primeren za izpraznjeni cesarski prestol," se mi je kajon odrezal.

Ne bodi len, sem prigovarjal samemu sebi. „A tako? Pa mi ni prej na misel prišlo. Zato pa si stopil na svet z dobrim sedlom, kaj?!"

Vesela sva se razšla. Ne toliko radi njega, radi njegove pijače ga bom pa obiskal ob prvi priliki, to sem sklenil sam pri sebi.

Sem imel namen Ferdota celega predstaviti, pa sem se s samim uvodom zagovoril predaleč. Radi prostora končam in nadaljujem drugič. O dolgem človeku ne morem s kratkimi besedami vsega povedati.

Kranjski Janez

ZA ŠALO

V eni sosednjih komunističnih držav pripovedujejo tole šalo:

Dva komunistična, stroga na liniji (torej „zgrajena," kakor pravijo tam) vzgojena partijca (torej prava partizana) se pogovarjata o izpitu, ki sta ga delala pred partijsko komisijo.

Pa pravi prvi: „Vprašali so me, kakšna je razlika med komunizmom in socializmom. Ker pa na vprašanje nisem vedel odgovora, so rekli, naj pridem na izpit spet čez eno leto."

„Tudi meni se je zgodilo tako," pravi drugi. Toda povej mi, kako pa je šlo pri izpitu tovarišu Milanu?"

„Ja, ali še ne veš tega?" je vprašal začudeno prvi. „Milan je na prisilnem delu. Tudi njega so isto vprašali in je na vprašanje znal odgovoriti."

Dobro jutro — dober dan, SCHLEPPE-pivo vsaki dan!

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

Prechtl

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30

Od 19.—22. IX. „Sensation in San Remo"

Od 23.—25. IX. „Pat und Patachon als Mädchenräuber"

Stadttheater

Začetek ob 15.30, 17.45 in 20.30 uri

Od 19.—22. IX. „Der Wilderer von Schliers"

Od 23.—25. IX. „Die Nacht ohne Sünde"

BELJAK-VILLACH

Bahnhoflichtspiele

Predstave ob 12., 16. uri, ob 18.15 ter ob 20.30, ob nedeljah tudi ob 10. uri dopoldne.

Od 19.—22. IX. „Die Dame in Schwarz"

Od 23.—25. IX. „Der Unglücksrabe"

KINO DOBRLA VAS

Predstave ob sredah in sobotah ob 20. uri, ob nedeljah ob 4. uri popoldne

Sobota, 20. sept.: „Abenteuer in der Südsee"

Nedelja, 21. sept.: „Abenteuer in der Südsee"

Sreda, 24. sept.: „Erbin vom Berghof" (Rauschende Wasser).

Gumijasti in dežni plašči vseh velikosti najceneje pri
V. TARMANN
Celovec-Klgf., Völkermarkterstr. 16

Devetega septembra se je izgubila na cesti Vrba — Ljubeljsko sedlo 45 cm dolga biserna ogrlica (Halsband). Oddati proti visoki nagradi: Celovec, Kinkstrasse 23, pritličje.

Celo Spverdin
Najbolje poznana volna znamke „Spinnerin — predica" v veliki izbiri barv — „Grünschild" v 30 barvah 100 gr. . . . S 14.—
„Rosaschild" 100 gr. . . S 10.—
„Bebe" pralna volna, štrena 50 gr. . . S 7.90
Vzorci za pletenje brezplačno.

POCENI PRODAJA za jesen se je začela v trgovski hiši **Georg Umschaden** Celovec - Klagenfurt Fleischmarkt Blago za plašče in obleke, krzneni plašči itd....

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26. — Cena mesečno 3 šil., za inozemstvo 4 dolarje. Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik Albert Sadjak, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tisk: „Carinthia", Celovec, Völkermarkter Ring 25. Telefonska številka uredništva in uprave 43-58. — Pošt. ček. urad št. 69.793.